

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Mezinárodní licenční smlouvy

David Odložil

Plzeň, 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra mezinárodního práva

Diplomová práce

Mezinárodní licenční smlouvy

David Odložil

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí práce: JUDr. Oto Kunz, CSc.

Plzeň, 2016

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, 2016

David Odložil

Obsah

Úvod	6
1. Licence a licenční smlouvy.....	8
1.1 Slovo licence.....	8
1.2 Licenční smlouva.....	9
1.2.1 Předmět licenční smlouvy.....	10
1.2.2 Strany licenční smlouvy.....	11
1.2.3 Obsah licenční smlouvy.....	11
1.2.4 Forma licenční smlouvy.....	12
1.2.5 Pojem podlicence.....	12
1.3 Licenční smlouva v současném českém právním řádu	13
1.4 Některé druhy licenčních smluv	14
1.4.1 Patentová licence	14
1.4.2 Licence k průmyslovým vzorům	14
1.4.3 Know-how licence	14
1.4.4 Známková licence	15
1.4.5 <i>Cross</i> licence.....	15
1.4.6 Licence výlučná a nevýlučná	15
1.4.7 Licence zákonná	16
1.4.8 Licence nucená	16
1.4.9 S prvkem a bez prvku mezinárodního	17
1.5 Specifické způsoby poskytování licence	17
1.5.1 Creative commons	18
1.5.2 Copyleft	19
1.5.3 Shrinkwrap licenční smlouva.....	20
1.5.4 Shareware licenční smlouva	21
1.5.5 <i>End-user</i> licenční smlouva.....	21
1.5.5.1 Fenomén <i>blind consent</i>	23
1.5.6 Frančizová smlouva	24
2. Mezinárodní licenční smlouvy.....	26
2.1 Mezinárodní licenční smlouvy obecně	26
2.1.1 Pojem mezinárodní licenční smlouvy historicky – některé mezinárodní smlouvy a organizace.....	26
2.2.1.1 <i>Forum shopping</i>	29

2.3 Mezinárodní právo soukromé v současném českém právním řádu	29
3. Řešení sporů z mezinárodních licenčních smluv	31
3.1 Řízení před obecným soudem.....	31
3.2 Rozhodčí řízení	33
3.2.1 Rozhodčí řízení ad hoc.....	33
3.2.2 Institucionalizované rozhodčí řízení	34
3.3 Alternativní řešení sporů.....	34
3.3.1 Negociace.....	35
3.3.2 Konciliace, faciliace.....	35
3.3.3 Mediace.....	36
3.3.3.1 Med/arb.....	37
3.3.4 Mini-trial.....	37
4. Mezinárodní licenční smlouvy v hudebním průmyslu.....	38
4.1 Význam a postavení licenčních smluv v hudebním průmyslu.....	38
4.1.1 Rozdíl mezi tzv. <i>recording agreements</i> a licenčními smlouvami.....	39
4.2 Specificita nakládání s hudebním materiálem	41
4.3 Příklad uzavírání licenční smlouvy v současném hudebním průmyslu – Soundcloud, Sony Music Entertainment.....	42
4.4 Obecně o povaze a vývoji trendů na poli hudebního průmyslu a s tímto spojené právní regulace.....	43
4.4.1 Hudební průmysl jakožto specifická oblast mezinárodního obchodu.....	45
4.4.2 Právní úprava ovlivňující hudební průmysl na mezinárodní úrovni	46
Závěr	51
Resumé	53
Zdroje.....	55

Úvod

Problematika licenčních smluv a mezinárodních licenčních smluv je nejen z pohledu právního velmi dynamickou oblastí lidské činnosti. Důvodů je mnoho, ale tím, který je zcela neoddiskutovatelný, je vývoj moderních technologií, umožňujících nakládání s duševním vlastnictvím způsobem, který ještě před nedávnou dobou byl nepředstavitelným.

Cílem diplomové práce je postihnout problematiku mezinárodních licenčních smluv a to právě i ve světle výše zmíněného, tedy technologického vývoje.

V první části práce je věnována pozornost samotnému pojmu licence a licenční smlouvy jako takové. Vzhledem k tomu, že od 1. 1. 2014 prošla oblast soukromého práva rekodifikací, je tento fakt i v této části reflektován, neboť se zabývá problematikou licencování v současném českém právním řádu. Současně je v první části práce věnována pozornost způsobům udělování licence, které mohou být považovány za atypické, nicméně jsou popisné dnešní době digitální distribuce, a které jsou spojeny s některými jevy, jejichž popis je v první části poskytnut.

Druhá část práce se zabývá problematikou mezinárodních licenčních smluv, kdy je nastíněna i současná situace po rekodifikaci na poli soukromého práva.

Třetí část práce se zabývá problematikou řešení sporů vzniklých z mezinárodních licenčních smluv a především představuje jednotlivé možnosti řešení.

Poslední část práce, čtvrtá, se zabývá problematikou mezinárodních licenčních smluv v kontextu současného hudebního průmyslu, k čemuž mě vedl jednak můj osobní zájem o danou problematiku a jednak snaha tuto problematiku osvětlit z právního hlediska a přiblížit prostředí, pro které je licenční smlouva téměř typickou a které, především v posledních dvou desetiletích, bylo nuceno přejít ke zcela jinému modelu fungování a to především za pomoci utilizace mezinárodních licenčních smluv. V této části je také nastíněna problematika jak uzavírání mezinárodních licenčních smluv jako takových, tak některá mezinárodní právní úprava dotýkající se hudebního průmyslu.

Hlavními metodologickými nástroji zpracování práce jsou metody deskriptivní, analytická a částečně komparativní.

Hlavními zdroji práce jsou odborné články a literatura související s danou problematikou, většinou zahraniční.

1. Licence a licenční smlouvy

1.1 Slovo licence

Kořeny slova „licence“ lze nalézt již ve 12. století, kdy latinské slovo *licere* ve své podobě znamená mít povoleno či být v souladu se zákonem (či právem obecně). Slovo *licere* se později ve 12. století mění na již familiárněji působící slovo *licentem* (resp. *licens*), které se dále transformuje na *licentia* a takto se poprvé stává slovem, které již lze přeložit bez dalšího jako „licenci“, ačkoliv významově stále spíše denotující povolení ve smyslu chování, které není v rozporu s právem tehdejší doby a tedy ne zcela ve smyslu v jakém je slovo chápáno dnes. Ve 14. století potom k již pofrancouzštěnému slovu *licence* přibývá i nový význam a to sice licence jakožto možnost „ponechání“¹ – toto je posun od předchozího stavu, kdy význam byl chápán především ve smyslu možnosti aktivního chování (např. povolení k provozování obchodu, povolení k lovu), nikoliv ve smyslu zdržení se chování.

V současné době má slovo licence poměrně široké užití a kromě právního prostředí se s ním lze setkat v mnoha různých odvětvích lidské činnosti, kdy spojovacím faktorem je to, že jde o vyjádření svobody chování, možnosti nakládání s věcí (ať již hmotnou či nehmotnou) či jakýmkoliv statkem, kterého se daná licence (tedy v podstatě povolení) týká.

Není bez zajímavosti, že ačkoliv je slovo „licence“ v jazycích, které ačkoliv ovlivněny latinou, nemají latinský základ (němčina, ruština) slovem cizím (v případě ruštiny se dá mluvit o slovu přejetém), je často užíváno preferenčně před slovy, která jsou v těchto jazycích pro tuto problematiku vyhrazena a jsou původními.

Za zmínku též stojí, že v rámci právního jazyka a různých názvosloví (v závislosti na jazyku daného právního prostředí) se slovo licence vyskytuje a užívá velmi podobným způsobem. Od německého *Lizenzvertrag*, přes anglický *license agreement* až po ruský *лицензионный договор* (*litsenzionniy dogovor*) lze sledovat stejný účel užití tohoto slova.

¹ Ottův Slovník naučný: illustrovaná encyklopedie obecných vědomostí: J. Otto, Praha: 1890, s. 1040

1.2 Licenční smlouva

S ohledem na fakt, že licenční smlouvy v sobě kombinují prvky více smluv, lze k jejich popisu (či definici) přistupovat různým způsobem, nicméně středobodem charakteristiky licenčních smluv je fakt, že „řeší otázku smluvně poskytnutého svolení k výkonu výlučného práva majitele absolutního práva k nehmotnému statku, resp. podmínek užívání nehmotného statku jinou osobou“².

Licenční smlouva je smluvním typem zcela typickým pro oblast duševního vlastnictví. Toto vyplývá nejen z obsahu smlouvy a jejího předmětu, kdy oba tyto aspekty poměrně jasně definují povahu smlouvy, ale i jejích dalších charakteristik. Jednou z nich, která je naprosto klíčovou, je fakt, že při uzavírání licenčních smluv nedochází k nabytí vlastnického práva nabyvatelem licence, nýbrž pouze k nabytí povolení k užívání předmětu smlouvy daným způsobem. Předmět smlouvy tedy není zcizen, jako např. u smlouvy kupní, nýbrž zůstává ve vlastnictví poskytovatele licence jakožto smluvní strany.

Ačkoliv se jedná o poměrně specifický smluvní typ, což v současné době již reflektuje i česká právní úprava v podobě zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, lze spatřovat určité elementy, jež spojují smlouvy licenční se smlouvami jinými, např. smlouvou nájemní. Společným jmenovatelem v tomto případě je nepřevodění vlastnického práva k určité věci, nýbrž umožnění užívání určité věci a to sice za finanční protiplnění.

Příkladem výborně demonstrujícím fakt, že při uzavření licenční smlouvy nedochází k převodu vlastnického práva, nýbrž k udělení licence, je problematika tzv. *remote deletion*³, kdy poskytovatel licence se rozhodne na dálku smazat předmět licenční smlouvy, což by v případě uzavření např. smlouvy kupní či darovací (a tedy převodem vlastnického práva) bylo narušení vlastnického práva druhé strany smlouvy.⁴ Licenční smlouva je v podstatě jediným smluvním typem v současné době toto umožňující. V praxi k této poměrně kontroverzní praxi došlo v roce 2009, uživatelům e-knih čteček značky Kindle, jejichž výrobcem je

² JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7. s. 126

³ Z angl. *remote*=vzdálený, na dálku; *deletion*=smazání

⁴ VAN TASSEL, J. E.. (2011). *Remote deletion technology, license agreements, and the distribution of copyrighted works*. 2011. Virginia Law Review, č. 97(5), s. 1223–1261. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41261542> s. 1238

americká společnost Amazon, která současně poskytuje online podporu⁵ pro tyto přístroje, této možnosti využila. V červenci roku 2009 společnost Amazon masově smazala z virtuálních knihoven legálně pořízený román 1984 George Orwella a to sice na základě argumentace, že chrání autorská práva právního nástupce autora. I přes svůj kontroverzní charakter neměl případ další dohru⁶, právě díky výše zmíněnému charakteru licenční smlouvy uzavřené mezi poskytovatelem a nabyvatelem licence.

Jak již bylo naznačeno výše, licenční smlouvy se uplatňují především v oblasti práva duševního vlastnictví – v oblasti práv průmyslových a práv autorských, kde hrají zcela zásadní roli. V mezinárodním obchodním styku se jedná o možnost zprostředkování nových technologií a další prohloubení technologického a kulturního vývoje napříč různými právními systémy. Pokud lze vnímat právo autorské jako určitou pasivní ochranu autora a určité jasné rozdělení rolí v rámci právních vztahů v tomto právním odvětví vznikajících⁷, lze poté označit licenční smlouvu jako určitý druh realizace této ochrany neboť dále právní vztahy konkretizuje a situaci vyjasňuje.

1.2.1 Předmět licenční smlouvy

Zcela obecně je předmětem licenční smlouvy nehmotný statek, jehož povaha zakládá i unikátní povahu licenčních smluv neboť se v čase mění odlišným způsobem např. od věci.

Je zajímavé, že např. německá právní úprava (což nutně neplatí o jurisprudenci) se zcela vyhýbá pojmu nehmotný statek a místo něj používá jednotný pojem *geistiges Eigentum*, tedy doslova duševní vlastnictví. Jedním z důvodů preference a následného užití výlučně tohoto pojmu tkví mimo jiné i v tom, že mezinárodní smlouvy týkající se tohoto odvětví lidské činnosti (a ovlivňující mimo jiné i např.

⁵ Pro úplnost je třeba dodat, že se jednalo o e-knihy, které byly uloženy na tzv. *cloudu*, tedy úložišti poskytovaném zákazníkům společností Amazon.

⁶ VAN HORN, R.. *Online Books and Audiobooks*. 2007. The Phi Delta Kappan, č. 89(2), s. 154–155. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/20442435>

VAN TASSEL, J. E.. (2011). *Remote deletion technology, license agreements, and the distribution of copyrighted works*. 2011. Virginia Law Review, č. 97(5), s. 1223–1261. Dostupné z:

<http://www.jstor.org/stable/41261542>

. s. 1223

⁷ PETER M. LYNEN. *Kunstrecht Band 3: Schwerpunkte Des Kunstwirtschaftsrechts*. Wiesbaden: Vs Verlag Fur Sozialwissenschaften, 2012. ISBN 978-353-1182-780. s. 42/43

způsob uzavírání mezinárodních licenčních smluv) užívají od roku 1994⁸ výhradně tohoto pojmu, resp. jeho anglického protějšku *intellectual property*. Jedná se tedy o určité zjednodušení situace pro potenciálního poskytovatele či nabyvatele, kdy stěžít může dojít k subsumování určitých pojmů a názvosloví zůstává po celou dobu jasné.

1.2.2 Strany licenční smlouvy

Strany smlouvy se obecně vymezují buď v preambuli smlouvy či samostatné části smlouvy, tak jako tak, jedná o jedno z prvních, ne-li první ustanovení smlouvy. Nový občanský zákoník v současné době označuje za smluvní strany licenčních smluv nabyvatele a poskytovatele, které lze též nahradit jejich latinskými protějšky – licenciát (příp. licenciář, licencionář) a licenciant.

V případě, že jednou ze smluvních stran je právnická osoba, je třeba přesný popis, včetně data a čísla registrace v dané evidenci, její identifikační číslo a také statutární orgán jednající jejím jménem.

1.2.3 Obsah licenční smlouvy

Licenční smlouvy obsahově vykazují znaky, které lze u takovýchto smluv očekávat především vzhledem k povaze majetku, se kterým je smlouvami tohoto druhu nakládáno. Nejčastěji je tedy obsah licenčních smluv určitý, vymezuje úplatnost, časovou ohraničenost a teritorium působnosti smlouvy.

Dle Jakla⁹ lze obsah licenčních smluv v dnešní době již považovat za ustálený a to sice v patnácti následujících bodech. Vzhledem k předmětu licenčních smluv hraje zásadní roli i samotný jazyk smlouvy, především co se týká užití technických pojmů, příp. pojmů, které nemají jazykový ekvivalent v jazyce jedné ze smluvních stran¹⁰.

- Označení smluvních stran
- Preambule popisující a objasňující účel uzavření dané licenční smlouvy

⁸ VON CHRISTOPH, Reithmann a Dieter MARTINY. *Internationales Vertragsrecht*. 8. přepracované vydání Kolín: Otto Schmidt, 2015. ISBN 978-3-504-45155-4., s. 846

⁹ JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7. s. 149

¹⁰ JAKL, Ladislav (ed.). *Licence v oblasti práv k duševnímu vlastnictví: soubor vědeckovýzkumných prací*. 4., rozš. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2008. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-86855-29-5. s. 26

- Předmět licence definující a popisující předmět, ke kterému je poskytována licence
- Práva a povinnosti poskytovatele a nabyvatele
- Technická pomoc
- Technická dokumentace, která může být součástí příloh licenční smlouvy
- Zdokonalení a změny
- Platby a poplatky
- Záruky za předmět licence
- Utajení
- Vyšší moc
- Spory
- Mezinárodní smlouvy, včetně možností její ukončení či prodloužení
- Všeobecná ustanovení
- Podpisy poskytovatele a nabyvatele a datum podpisů

1.2.4 Forma licenční smlouvy

Co se týče samotné formy smlouvy, je vyžadována písemná forma u licenčních smluv, jejichž předmětem je výlučná licence a u licenčních smluv, jejichž předmět má být zapsán ve veřejném seznamu. Pokud se nejedná o tyto dva případy, je připuštěna i forma ústní.

1.2.5 Pojem podlicence

Podlicence (nebo také sublicence) představuje možnost nabyvatele dané licence dále nakládat s udělenou licenci a to sice v podobě možnosti udělit licenci třetí osobě, tzv. postupníkovi, zcela nebo pouze z části. Poměrně logicky je nabyvatel licence při udělování podlicence omezen rozsahem původně nabyté licence a nemůže tedy v rámci podlicence udělit více práv než kterými sám disponuje. Zásadní skutečností v rámci udělování podlicencí je nezměnění osoby nabyvatele licence, který zůstává stále stejný a ve vztahu k nabyvateli podlicence je zřizovatelem této podlicence.¹¹ Mezi nabyvatelem podlicence a původním poskytovatelem licence (který poskytl licenci prvnímu nabyvateli) nevzniká žádný právní vztah. Předmětem podlicence nikdy nemohou být osobností práva.

¹¹TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví. 2.*, upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3. s. 149

Ujednání o podlicenci lze buď zahrnout do licenční smlouvy samotné či případně dodatečně vyhotovit. V případě až dodatečného vyhotovení je obligatorně vyžadována písemná forma takového jednání.

1.3 Licenční smlouva v současném českém právním řádu

Současné pojetí licenční smlouvy (a potažmo i mezinárodní licenční smlouvy) je dáno stavem, který nastal 1. 1. 2014, tedy účinností zákonů č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a v případě mezinárodních licenčních smluv č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. V souladu s v důvodové zprávě občanského zákoníku nastíněným záměrem změny právní úpravy, došlo v oblasti formy licenční smlouvy pouze ke změnám formalistickým. Především se jedná o sjednocení úpravy formy licenční smlouvy, která před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku byla obsažena ve dvou právních předpisech, v zákoně č. 121/2000 Sb., autorském zákoně a zákoně č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníku. Bylo by poměrně zvláštní, kdyby předchozí úprava na poli práva soukromého nebyla těmito zákony rektifikována, především proto, že licenční smlouva jako taková byla subsumována pod kategorii smluv inominátních a to především díky úplné absenci výslovné úpravy smlouvy licenční v zákoně č. 77/1967, občanském zákoníku či jakožto smlouvy licenční, jejichž předmětem může ovšem být pouze průmyslové vlastnictví, to sice dle par. 262 obchodního zákoníku.

Příchodem nového občanského zákoníku se tato situace mění a smlouvy licenční jsou nyní vymezeny par. 2358 – 2389, zasazeny pod částí relativních majetkových práv. Důvodová zpráva se k tomuto kroku vyjadřuje způsobem, který sice vysvětluje potřebu napravit předešlý právní stav, nicméně současně konstatuje, že ačkoliv se jedná o úpravu potřebnou, stále je spíše formalistická. „*Osnova...obě speciální úpravy spojuje do jediného institutu, přičemž zároveň respektuje zvláštnosti licence k předmětům chráněným právem autorským. Navržená nová úprava sleduje především naplnění systematického hlediska, platnou právní úpravu v obou speciálních zákonech přejímá, aniž ji podstatně mění.*“¹²

¹² Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku, s. 515

Určitou změnu ovšem lze pozorovat minimálně v rámci užití pojmu „odměna“ namísto pojmu „úplata“, používaného zákonem č. 513/1991, obchodním zákoníkem.¹³

Je na místě poznamenat, že ačkoliv je nový občanský zákoník v mnoha ohledech problematickým právním předpisem, na poli problematiky licenčních smluv lze zavedené změny vnímat pozitivně, minimálně díky výše zmíněnému sjednocení právních institutů do jednoho právního předpisu a zavedení generální klauzule.

1.4 Některé druhy licenčních smluv

Druhů licenčních smluv je poměrně velké množství, což je dáno jednak relativně širokým polem uplatnění a užití těchto smluv a jednak množstvím hledisek, dle kterých lze mezi jednotlivými smluvními typy rozlišovat. Obecně lze říci, že rozdílné druhy licenčních smluv reflektují rozdílnost v attributech licenčních smluv, které byly nastíněny v částech 1.2.1 – 1.2.4.

1.4.1 Patentová licence

Jak již název napovídá, je předmětem takovýchto licenčních smluv patent, příp. samotný vynález vycházející z tohoto platného patentu. Daná licence v tomto případě tedy umožňuje nabyvateli vyrábět patentem chráněný produkt. Jedná se o jednu z nejčastěji udělovaných licencí.

1.4.2 Licence k průmyslovým vzorům

Jedná se o licenční smlouvy, jejichž předmětem je buď vzor užitný či vzor průmyslový. Hlavním rozdílem oproti ostatním licenčním smlouvám je nutnost zápisu smlouvy do rejstříku průmyslových vzorů, vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví.

1.4.3 Know-how licence

Předmětem licenční smlouvy v tomto případě jsou buď obecně znalosti z výrobního procesu či znalosti anebo vědomosti fyzické osoby, které jsou takto poskytnuty nabyvateli. Vzhledem k tomu, že takovýto předmět licenční smlouvy nenaplňuje znaky obchodního tajemství, požívá jako takový pouze ochrany proti

¹³ JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7. s. 133

nekalé soutěži. Know-how licence též může být označována jakožto licence nepravá neboť nabyvatel nezískává z uzavřené smlouvy právo jako takové.¹⁴ Licenční smlouvy představují nejčastější způsob nakládání s know-how, předmětem těchto licenčních smluv ovšem často v první řadě bývají jiná práva, související např. s vynálezem, užitným či průmyslovým vzorem či franchisingovým ujednáním¹⁵.

1.4.4 Známková licence

V případě známkové licence se jedná o povolení zacházet s ochrannou známkou v rámci oprávnění poskytnutého nabyvateli poskytovatelem. Není neobvyklé, že samotný poskytovatel i nadále své známky bude chtít využívat pro komerční účely a tedy se často jedná o udělení licence nevýlučné. Je též možné danou licenci vztáhnout pouze k určité části výrobku či služby, na kterou se vztahuje.¹⁶

1.4.5 Cross licence

Česky též křížová licence se vyznačuje tím, že v rámci licenční smlouvy je ujednáno současně poskytnutí a nabytí různých licencí stranami smlouvy, které je tímto považováno za náhradu jinak finanční odměny za poskytnutí licence a jde tedy o směnu nehmotného práva za jiné nehmotné právo.

1.4.6 Licence výlučná a nevýlučná

Rozlišení mezi licencí výlučnou a nevýlučnou je zásadní z hlediska rozsahu udělené licence (či rozsahu „překonání“ omezení) danou licenční smlouvou.

Zatímco u licence výlučné se stává nabyvatel licence jedinou osobou oprávněnou nakládat s předmětem licenční smlouvy a poskytovatel se současně zaváže nikomu dalšímu licenci neposkytnout (či se dokonce zaváže sám svých práv nevyužívat), u licence nevýlučné je, jak již název napovídá, může nabyvatel být (a zpravidla bývá) pouze jedním z nabyvatelů dané licence, kterých může být mnoho. U licencí výlučných se tedy dostává nabyvateli určité výhody v podobě v podstatě monopolního postavení.

¹⁴ JAKL, Ladislav (ed.). *Licence v oblasti práv k duševnímu vlastnictví: soubor vědeckovýzkumných prací*. 4., rozš. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2008. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-86855-29-5. s. 15, 16

¹⁵ JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7. s. 104

¹⁶ Tamtéž s. 150

1.4.7 Licence zákonná

Zákonná licence představuje poměrně zvláštní způsob udělení/získání licence a to sice vzhledem k tomu, že chybí volní prvek, který lze legitimně očekávat ve smluvním vztahu tohoto druhu. Vznik zákonné licence totiž není vázán na vůli vyjádřenou v uzavírané licenční smlouvě, nýbrž na existenci určité právní normy, která převod licenčního oprávnění specifikuje. Stát takto udělí povolení často nespecifikovanému okruhu osob k užívání duševního vlastnictví, bez ohledu na vůli poskytovatele licence. Na rozdíl od většinové praxe, kdy za udělení licence lze očekávat finanční protiplnění, toto může být provedeno jak za úplatu (např. licence knihovní), tak i bezplatně (např. zpravodajská licence).

1.4.8 Licence nucená

Stejně jako v případě licence zákonné i u licence nucené absentuje prvek volní, tedy smluvní vztah není výsledkem souhlasného projevu vůle stran licenční smlouvy. Jedná se tedy svým způsobem o dosti zásadní zásah do zaručených práv majitele užitého vzoru či vynálezu, což je zohledněno i faktem, že dohoda mezi žadatelem licence a majitelem licence není již možná. V rámci této skutečnosti je zásadní, zda k takovýmto pokusům vůbec došlo a zda byla např. podána žádost o udělení dané licence.

Licence nucená může být udělena jedině Úřadem průmyslového vlastnictví a to sice pouze za předpokladu existence ohrožení důležitého veřejného zájmu, konkrétně pokud se jedná o využití vynálezů, užitečných vzorů a topografií polovodičových součástek.¹⁷ V případě, že se jedná buď o užitný vzor či vynález, je možné udělit nucenou licenci i z důvodu úplného nevyužití či pouze částečného využití majitelem¹⁸. Současně s naplněním výše popsanych podmínek musí uplynout čtyři roky od podání přihlášky vynálezu nebo užitého vzoru nebo musí uplynout tři roky od udělení patentu nebo zápisu užitého vzoru do rejstříku. Právo majitele na úhradu ceny licence ovšem zůstává i v tomto případě zachováno a domluva je ponechána v diki smluvních stran. V případě, že by se strany na odměně nedohodly, může se kterákoliv ze stran obrátit na soud, který mocensky o odměně rozhodne. Ačkoliv základní náležitosti (tedy např. rozsah, dobu trvání

¹⁷ JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7. s. 145

¹⁸ Tamtéž, s. 145

licence, atd.) stanoví Úřad průmyslového vlastnictví, mohou tyto na žádost majitele licence být změněny.

1.4.9 S prvkem a bez prvku mezinárodního

Zda je či není v licenční smlouvě přítomen mezinárodní prvek, je zcela zásadním faktorem, v první řadě rozhodující o tom, zda smlouva jako taková bude spadat pod právo mezinárodního obchodu či pouze pod právo tuzemské. *Mezinárodní prvek určuje zvláštní povahu soukromoprávních vztahů a odlišuje mezinárodní právo soukromé od vnitrostátního práva občanského, obchodního, pracovního a rodinného.*¹⁹ V případě přítomnosti mezinárodního (či cizího) prvku se tedy jedná o mezinárodní smlouvy licenční, kterým je věnována část 2 této práce.

1.5 Specifické způsoby poskytování licence

Následující sekce se věnuje situacím, které jsou poměrně specifické a často jsou spojeny především s anglosaským právem duševního vlastnictví, příp. právem autorským. Všechny níže popsané možnosti nakládání s nehmotnými statky licenčním ujednáním nicméně spojuje fakt, že především v dnešní době je zcela reálnou situací, že k takovýmto smlouvám jakožto strana přistoupí i např. občan Evropské unie.

Poznámkou, kterou je nutno v souvislosti s některými druhy distančního uzavírání licenčních smluv učinit je fakt, že na pozici nabyvatele licence má v současné době nepochybně vývoj moderních technologií a možnost uzavírání smluv přes internet. Při uzavírání smluv tímto způsobem lze vznést dotaz, zda základní paradigmatu uzavírání smluv nejsou narušena a pokud ano, tak jaký vliv má tento fakt na samotné uzavření smlouvy. V první řadě se jedná o otázku souhlasu se smlouvou jako takovou, neboť situace, kdy se nabyvatel licence vůbec neseznámí s licenčními podmínkami není neobvyklou (viz. kapitola 1.5.5) a byla jí již věnována pozornost ve vícero publikacích²⁰, které zkoumají chování internetových uživatelů a jeho právní dopady. Není bez zajímavosti, že ačkoliv se poskytovatel licence vzhledem k výše zmíněné vědomé ignoraci, nachází ve

¹⁹ ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-348-3. s. 223

²⁰ MANN, R. J., SIEBENEICHER, T. *Just One Click: The Reality of Internet Retail Contracting*. 2008. *Columbia Law Review*, č. 108(4), s. 984–1012. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40041783>

snadno zneužitelné pozici, závěry dovozené z těchto prací prozatím naznačují trend nezneužívání pozice poskytovatelem.²¹ Současně lze ovšem obecně konstatovat nezájem nabyvatelů licence o licenční podmínky a to bez ohledu na to, zda se jedná o licenční smlouvy uzavírané pouze v rámci USA či kontinentální Evropy²², jejichž obsah se často může zásadním způsobem lišit (zatímco forma souhlasu zůstává stále stejnou). Takovéto chování je prevalentní právě u některých níže popisovaných způsobů nabývání licencí, kterým je společná především doba jejich vzniku, kterou je buď konec 20. století, či počátek století 21.

1.5.1 Creative commons

Dnes, především díky vývoji moderních technologií a s ním spojenými možnostmi sdílení materiálu a děl bez jakékoliv nutnosti fyzického kontaktu, je otázka vlastnictví, příp. licence k danému dílu poměrně ožehavým tématem. Není tedy překvapením, že označení původně poměrně specifické, Creative commons, je dnešní době užíváno i jako zcela obecný pojem a to sice jakožto označení duchovního vlastnictví, které buď vlastní veřejnost jakožto dále nespecifikovaný celek či jakožto nehmotný statek, který není třeba chránit v rámci licenčního práva (či práva autorského), vzhledem k jeho povaze.²³ V případě užití pojmu v tomto smyslu je nasnadě užívat malého písmene „c“ ve slově creative neboť se nejedná o název, nýbrž zcela obecné označení.

Původně ovšem Creative commons („sdružení kreativních“) je nezisková organizace která byla v roce 2001 založena Lawrenceem Lessigem a které je široké veřejnosti známé především symbolem CC, který lze nalézt u děl šířených tímto způsobem. Má za cíl především šíření nehmotných statků bez omezení, která v tomto případě představují licenční ujednání. Z právního hlediska lze říci, že se v případě takto šířených děl v podstatě jedná o nabídku licenční smlouvy, která je adresována nespecifikovanému okruhu osob. V rámci šíření je počítáno i s adaptací díla, citací a následného dalšího šíření bez legálního omezení.²⁴

²¹ Tamtéž s. 1004

²² MANN, R. J., SIEBENEICHER, T. *Just One Click: The Reality of Internet Retail Contracting*. 2008. Columbia Law Review, č. 108(4), s. 984–1012. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40041783> s. 1003

²³ APTER, Emily. *What Is Yours, Ours, and Mine: Authorial Ownership and the Creative Commons*. 2008. č. 126, s. 91–114 Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40368521>. s. 91

²⁴ Tamtéž

Konečným výsledkem soustavného šíření děl tímto způsobem by se potom měla stát kolekce takovýchto děl, která je možno dále neomezeně šířit.

1.5.2 Copyleft

V rámci tvorby autorského díla (a především posléze jeho dalšího šíření) může dojít k situaci, kdy samotný autor si přeje jeho další šíření a to sice takovým způsobem, aniž by za samotné poskytnutí díla vyžadoval finanční či jiné plnění. K takovýmto situacím stále častěji docházelo v oblasti vývoje softwaru v 90. letech 20. století, kdy vývojáři postupně začali odmítat situaci, za které byl jednotlivci (či veřejnosti) poskytnut zdrojový kód²⁵, který byl vzápětí změněn, a na takto změněný software byla posléze požadována ochrana v rámci autorského práva. Vzdání se autorského práva tedy nakonec vedlo k jeho vzniku u osoby, která nebyla samotným autorem, ale pouze někým, kdo původní software modifikoval.

Odezvou na tuto situaci se stala v prvé řadě iniciativa Richarda Stallmana, který v rámci své práce na Massachusettském Technologickém Institutu shledal omezení v rámci ochrany autorské práva nejen za omezující, ba dokonce za protirečící zásadám práce softwarových vývojářů tak jak ji viděl – na místo spolupráce, která by vedla ke zlepšení, a dalšímu vývoji, systém ochrany autorského práva copyright představoval překážku možné kooperace. Odpovědí ze strany Stallmana bylo vytvoření systému „copyleft“, za kterým stojí jasně vyjádřená kritika nakládání s nehmotnými statky, konkrétně softwarem a to na základě etických, morálních a socioekonomických hledisek.²⁶ Svou filozofií zcela zásadně rozporuje model, kdy není nutně odměňována samotná vývojářská práce, ale až následný prodej kopií daného díla a to za pomoci ochrany poskytované patentovým či autorským právem.²⁷ Je na místě poznamenat, že myšlenka copyleft brojí především proti americkému pojetí autorských práv, které samo o sobě je postaveno především na myšlence potenciální obchodovatelnosti vytvořeného díla, než na jeho ochraně.²⁸

²⁵ Část softwaru umožňující jeho změnu; obecně není součástí licenčního ujednání možnost s jeho nakládáním, čímž je zabráněno změně softwaru ze strany koncového uživatele

²⁶ HEFFAN, I. V. *Copyleft: Licensing Collaborative Works in the Digital Age*. Stanford Law Review, 1997. č. 49(6), s. 1487–1521. Dostupné z: <http://doi.org/10.2307/1229351> s. 1505

²⁷ Tamtéž

²⁸ ARNOLD, Rainer, Eva FELDBAUM, Stefanie KISGEN a Werner G. FAIX. *International business law*. Steinbeis Edition, 2015. ISBN 978-3-95663-061-3.

Přestože celý projekt původně směřoval výhradně proti podmínkám distribuce a šíření softwaru, představuje copyleft v současné době vhodnou metodu ošetření prvních vztahů mezi spolupracujícími umělci, kteří takto mohou předejít možným budoucím sporům o autorství vytvořeného díla.²⁹

1.5.3 Shrinkwrap licenční smlouva

*Shrinkwrap*³⁰ licenční ujednání datují svůj vznik do 90. let 20. století, kdy distribuce softwaru byla často realizována prodejem fyzickým kopií nosičů CD, které byly zabaleny do průhledného obalu, přes který bylo možné přečíst samotné licenční ujednání spojené s užíváním či šířením daného softwaru. Za souhlas s licenčními podmínkami je v tomto případě považováno roztržení obalu nosiče³¹ a za odstoupení by bylo považováno navrácení nosiče prodejci v původním stavu. V dnešní době možná podivně působící koncept své doby vyřešil situaci, ve které bylo nutné individuálně vyřešit licenční ujednání s každým potenciálním nabyvatelem licence.

Obsahem se *shrinkwrap* smlouvy v podstatě neliší od jiných licenčních smluv, tedy specifikují rozsah práv a povinností stran smlouvy co do rozsahu možnosti nakládání se softwarem ze strany nabyvatele licence a možného vymáhání ochrany při nedodržení smluvních podmínek na straně poskytovatele licence. Problematickým se samozřejmě již na první pohled jeví seznámení nabyvatele licence s licenčními podmínkami a obecně ujednáními v samotné licenční smlouvě, neboť k němu dochází až poté, co předmět licence byl obdrženo/byla zaplacená daná finanční částka. Tato situace je ve valné většině případů řešena nejčastěji 30 ti denní lhůtou, která je poskytnuta nabyvateli licence k možnému odstoupení od smlouvy, bez nutnosti udání důvodu, bez sankcí s odstoupením spojenými.³² I tento fakt samozřejmě nic nemění na tom, že nabyvatel licence je znevýhodněn už jen proto, že není v pozici, ze které by mohl porovnávat jednotlivé licenční smlouvy před jejich uzavřením, nehledě na skutečnost, že je vázán povinností finančního plnění vůči poskytovateli licence.

²⁹ HEFFAN, I. V. *Copyleft: Licensing Collaborative Works in the Digital Age*. Stanford Law Review, 1997. č. 49(6), s. 1487–1521. Dostupné z: <http://doi.org/10.2307/1229351> s. 1513

³⁰ Angl. *shrinkwrap*=průhledný obal

³¹ HEFFAN, I. V. *Copyleft: Licensing Collaborative Works in the Digital Age*. Stanford Law Review, 1997. č. 49(6), s. 1487–1521. Dostupné z: <http://doi.org/10.2307/1229351> s.1487–1521.

³² MAROTTA-WURGLER, F. *Some Realities of Online Contracting*. Supreme Court Economic Review, 2011. č. 19(1), 11–23 s. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/664560> s. 20

Pojmy, se kterými se lze dále v této oblasti jsou např. *browsewrap*³³, *clickwrap* a další „*wrap*“, které mají společného jmenovatele ve formě, v jaké jsou uzavírány licenční smlouvy a také negativních konotací, které tyto pojmy doprovázejí.

1.5.4 Shareware licenční smlouva

*Shareware*³⁴ je obecně pojem označující software, který je poskytován na základě licenční smlouvy, která umožňuje nabyvateli licence daný software po určité časově omezenou dobu používat zdarma a po jejím vypršení buď software registrovat a zaplatit za něj, či software smazat a přestat používat. Vzhledem k povaze softwaru je tedy shareware licenční smlouva do velké míry založena na důvěře, že koncový uživatel se odhodlá ke koupi softwaru.

Motivací k jinak poměrně riskantnímu kroku ze strany poskytovatele licence je v takovýchto případech především možnost zcela eliminovat nutnost přítomnosti prostředníka ve formě distributora a tímto vyrovnat možné náklady spojené s poměrně předvídatelnou situací, kdy někteří nabyvatelé licence se po uplynutí zkušební doby rozhodnou software i nadále užívat, což v některých případech software umožňuje. Za zmínku v této souvislosti stojí americký případ *People v. Network Associates, Inc.*, ve kterém figurovala shareware licenční smlouva, jejímž obsahem mimo jiné byl zákaz nabyvatele licence poskytovat veřejně informace o kvalitě poskytovaného softwaru, čímž byla výše popsaná rovnováha mezi nabyvatelem a poskytovatelem zásadním způsobem narušena.

1.5.5 End-user licenční smlouva

Velmi často zkracovány jakožto EULA³⁵, *end-user* licenční smlouvy představují velmi populární způsob poskytování licence, ve většině případů v oblasti poskytování licence k softwaru. Obecně se jedná o licenční smlouvy uzavírané distančním způsobem a to sice poměrně specificky, kdy potenciální nabyvatel se po seznámení s obsahem smlouvy buď rozhodne k smlouvě přistoupit či ne (bez možnosti rozhodovat o obsahu smlouvy), což je často učiněno pouhým zaškrtnutím políčka pod samotnou licenční smlouvou. V souvislosti s charakterem těchto smluv a problémy, které mohou vyvstat ze vztahu mezi nabyvatelem a

³³ Smlouvy, ke kterým je možné se dostat přes odkaz, většinou umístěný na internetové stránce poskytovatele licence.

³⁴ Z angl. *share*=sdílet, *ware*=zboží

³⁵ EULA=end-user license agreement

poskytovatelem při tomto způsob uzavírání licenční smlouvy byl zaveden pojem *clickwrap*³⁶, který poukazuje na fakt, že podobně jako *shrinkwrap* i *clickwrap* nakládá s obsahem licenční smlouvy způsobem poměrně neobvyklým v rámci obecných zásad uzavírání smluv, jmenovitě fakt, že nabyvateli jsou licenční podmínky sděleny způsobem, který nemusí odpovídat závažnosti možných právních následků. Za tzv. *end-user*³⁷ lze považovat kohokoliv, kdo se rozhodne uzavřít licenční smlouvu z této pozice.

Otázkou, která vyvstává nejen u EULA, ale i jiných licenčních smluv uzavíraných distančním způsobem, je postavení nabyvatele licence, ještě před samotným uzavřením smlouvy, na které je třeba nahlížet především ve světle možného postavení poskytovatele licence na rozhodném trhu. V situaci, kdy poskytovatel licence má rozhodné postavení na trhu a jediná možnost, jak od něj získat licenci k danému produktu je skrz EULA, by bylo snadné si představit situaci, za které jsou potenciálnímu nabyvateli diktovány podmínky užívání daného předmětu licence, vzhledem k adhéznímu charakteru EULA.

Výše zmíněnou problematiku zkoumá blíže Marotta-Wurgler a na základě přidělení hodnoty pozitivním a negativním ujednáním (ať již pro nabyvatele či poskytovatele licence) dospívá k závěru, že EULA v současné době obecně nejsou smlouvy koncipované v neprospěch nabyvatele licence, bez ohledu na velikost či postavení na trhu poskytovatele licence. Co se týče ustanovení o řešení možných sporů vzniklých z licenčních smluv, situace se mění a obecně platí, že čím dominantnější postavení na trhu má poskytovatel licence, tím pravděpodobnější bude přítomnost ustanovení, která lze vnímat jakožto v neprospěch nabyvatele licence.³⁸

Problematikou, která se nesporně váže k distančním způsobem uzavíraným licenčním smlouvám, je otázka, zda v době, kdy lze takovouto smlouvu uzavřít velmi jednoduchým způsobem (často pouhým zaškrtnutím políčka) je přístupováno potenciálními nabyvateli ke smlouvám tohoto typu odpovídajícím způsobem³⁹. Bližší náhled do této problematiky poskytuje Bakos, Marota-Wurgler

³⁶ *Click*=kliknutí počítačové myši, *wrap*=obal

³⁷ Z angl. *end*=konec, *user*=uživatel; koncový uživatel/zákazník

³⁸ MAROTTA-WURGLER, F. *Some Realities of Online Contracting*. Supreme Court Economic Review, 2011. č. 19(1), 11–23 s. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/664560>. s. 19

³⁹ Anekdotálním tragikomickým případem demonstrující tuto problematiku byla licenční smlouva, koncipována jako experiment, s jejímiž podmínkami bylo třeba souhlasit v rámci používání

a Trossen, kdy v rámci jimi vypracované studie z padesáti tisíců internetových nákupců se s licenčními podmínkami seznámilo pouze jeden až dva z každého tisíce, tedy celkem max. 0,5% z celkového počtu⁴⁰. „*Obecný závěr je jasný: bez ohledu na to, jak zřetelně jsou EULA poskytovány, téměř nikdy nejsou čteny.*“⁴¹

1.5.5.1 Fenomén *blind consent*

V úzkém spojení s diskuzí, vedenou především v rámci americké jurisprudence o povaze smluvního vztahu, ve kterém figuruje smlouva adhézního typu a, která se snaží pochopit a popsat smluvní vztah (v případě licenčních smluv) ze strany potenciálního nabyvatele licence, se postupně začali rozvíjet i teorie popisující chování v rámci samotného uzavírání smluv. *Blind consent*⁴² jakožto jev, který není nijak popisný současné době (ba naopak, téměř by se dalo hovořit o jeho všudypřítomnosti), popisuje stav, při kterém potenciální nabyvatel licence slepě souhlasí s podmínkami nabytí licence, bez toho aniž by měl jakýkoliv zájem o seznámení se s nimi.

Tato problematika, která se již vícekrát stala předmětem satiry, ve skutečnosti představuje zásadní problém dnešní doby. Její dopady lze demonstrovat na případu popsaném v kapitole 1.5.4 či v nedaleké minulosti, kdy nejpopulárnější sociální síť Facebook v roce 2011 rozšířila svou licenční smlouvu uzavíranou s každým uživatelem o ujednání, které rozšiřovalo licenční oprávnění i k obsahu, který byl smazán uživatelem stránky (který jej také původně nahrál)⁴³. Vzhledem k rostoucí roli sociálních medií a jejich využitelnosti např. k uskutečňování podnikatelské činnosti nelze tento fenomén brát na lehkou váhu.

Cílem práce není v žádném případě obsáhnout problematiku lidského rozhodování, nicméně je na místě poznamenat, že rostoucí vliv psychologických výzkumů se pomalu, ale jistě začíná projevovat i v oblasti uzavírání distančních

diagnostického softwaru, který bylo možné stáhnout bezplatně ze stránky vývojářů. Součástí smlouvy bylo ustanovení nabízející tisíc dolarů prvnímu člověku, který se ozve, tedy který přečte licenční podmínky této licenční smlouvy. Po cca čtyřech měsících a třech tisících stažených kopií se ozval první jedinec. Licenční smlouva dostupná z:

<http://www.pcpitstop.com/spycheck/eula.asp>

⁴⁰ MAROTTA-WURGLER, F. *Will Increased Disclosure Help? Evaluating the Recommendations of the ALI's "Principles of the Law of Software Contracts"*. 2011. The University of Chicago Law Review, č. 78(1), s. 181-182. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41552854>

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Z angl. blind=slepý, consent=souhlas

⁴³ PLAUT, V. C., & Bartlett, R. P. *Blind Consent? A Social Psychological Investigation of Non-Readership of Click-Through Agreements*. 2012. Law and Human Behavior, č. 36(4), s. 293–311. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43586848> s. 294

smluv a notorickou nevolí tyto číst. Jedním z hlavních kroků je přechod od kogniční teorie rozhodování k teorii opírající se o motivaci a schopnost (či neschopnost) jednotlivce zabývat se danou problematikou.⁴⁴

1.5.6 Frančízová smlouva

Ačkoliv svým obsahem frančízové smlouvy (někdy též fančizi) často přesahují rámec pouhé smlouvy licenční, obecně se jedná o podtyp smluv licenčních, které stejně tak obsahují i prvky jiných smluvních typů, např. smlouvy o dílo.⁴⁵

Podstatou je poskytnutí především průmyslověprávní licence poskytovatelem (*franchisor*) nabyvateli (*franchisant*) opravňující k užívání určitých nehmotných statků, např. know-how či obchodní známky. Oproti např. německé právní praxi, ve které jednotné vymezení tohoto pojmu neexistuje a je pouze poukazována na jednotlivé prvky typu jedinečnost a výjimečnost těchto smluv⁴⁶, v českém právním prostředí se při vymezování pojmu franšiza lze opřít nejen o jurisprudenci, ale i o judikaturu vykládající tento pojem. „*Předmětem franchisingové smlouvy poskytnutí výrobního nebo obchodního know-how a dalších průmyslových práv poskytovatelem příjemci za to, že příjemce výsledky svého podnikání uvede na trh. Obě smluvní strany se stávají partnery, jde o vertikální dlouhodobý vztah, přinášející oběma zisk a vyvážené výhody. Příjemce podniká pod jménem poskytovatele zavedeným na trhu a s jeho pomocí, získává právo užívat ochrannou známku, image, zkušenosti. Poskytnutá licence příjemce opravňuje k provozování vlastního podniku na základě ověřeného podnikatelského konceptu poskytovatele, jeho know-how a pod jeho jménem. Poskytovateli pak náleží jednorázový poplatek za poskytnutí licence a průběžný franchisingový poplatek z měsíčního obrátu (nebo z čisté tržby, hrubých výnosů apod.), stanovený procentuálně... Smlouva sama obsahuje prvky různých smluvních typů (např. licenční smlouvu, nájemní smlouvu, smlouvu o použití know-how).*“⁴⁷ Pojem *franchising* jako takový lze dle Evropského kodexu etiky franchisingu též vymezit jako *system, kterým zboží,*

⁴⁴ PLAUT, V. C., & Bartlett, R. P. *Blind Consent? A Social Psychological Investigation of Non-Readership of Click-Through Agreements*. 2012. Law and Human Behavior, č. 36(4), s. 293–311. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43586848> s. 295

⁴⁵ TELEČ, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3.

⁴⁶ FAIX, Werner G. *Internationale Franchisverträge*. Regensburg: Roderer, 2002. ISBN 3-89783-307-7. s. 6

⁴⁷ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze z 28. 4. 2005, sp. zn. 7 A 170/2005

služby či technologie vchází na trh, který staví na úzké a trvalé spolupráci právně a finančně samostatných podnikatelských subjektů.⁴⁸

⁴⁸ Evropský kodex etiky franchisingu

2. Mezinárodní licenční smlouvy

2.1 Mezinárodní licenční smlouvy obecně

Přestože mezinárodní licenční smlouvy představují velmi důležitý nástroj v oblasti nakládání s duševním vlastnictvím a potažmo na poli mezinárodního obchodu, jejich jednotné vymezení nelze nalézt ani v mezinárodních smlouvách, ba často ani v právu národním.

Obecně lze za mezinárodní licenční smlouvu považovat takovou licenční smlouvu, jejíž subjekty jsou příslušníky různých států či mají svá sídla na území různých států a daná smlouva tímto tedy splňuje požadavek přítomnosti tzv. „mezinárodního“ či „cizího“ prvku, který z jinak smlouvy licenční dělá mezinárodní licenční smlouvu.

Co do obsahu lze mezinárodní licenční smlouvy označit za téměř shodné s licenčními smlouvami tuzemskými, zásadním je stále přesné určení stran smlouvy, vymezení rozsahu dané licence, licenční odměny a v neposlední řadě i zahrnutí pojmů užívaných ve smlouvě i např. s ohledem na závaznost smlouvy v určitém jazykovém vyhotovení.

2.1.1 Pojem mezinárodní licenční smlouvy historicky – některé mezinárodní smlouvy a organizace

Počátky nutnosti vypořádat se s problematikou mezinárodních licenčních smluv, potažmo smlouvami nakládajícími s duševním vlastnictvím, lze sledovat koncem 19. století a prvním hmatatelným výsledkem této snahy se stala Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví, která byla připravována již od roku 1873, a roku 1883 se prvních 11 států rozhodlo k této úmluvě přistoupit. Ačkoliv úmluva pomohla do určité míry rektifikovat tehdejší situaci, pojem mezinárodní licenční smlouvy nijak blíže nespecifikuje, což platí i o jejích revidovaných verzích a všech ostatních mezinárodních smlouvách na tomto poli. Mezi tyto lze zařadit např. Bernskou úmluvu na ochranu děl literárních a uměleckých z roku 1886, Madridskou dohodu o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek z roku 1891, Lisabonskou dohodu na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu z roku 1958.

Vzhledem k charakteru licenčních smluv a především jejich předmětu je třeba brát v potaz i historický vývoj v oblasti práva nehmotných statků a duševního či průmyslového vlastnictví a s ním spojené následné založení mezinárodních organizací, jejichž „úloha...spočívá ve vytváření vnějšího rámce pro podporu a rozvoj mezinárodního obchodu“⁴⁹. V této souvislosti je třeba zmínit založení Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) v roce 1967, která v současné době čítá 188 členských států a jejímž cílem prosazovat ochranu práv k duševnímu vlastnictví na mezinárodní úrovni⁵⁰. Svým postavením nepochybně důležitá je také Evropská patentová organizace (EPI), která se v rámci své činnosti zaměřuje na problematiku patentů a související právní ochrany v rámci evropského prostoru. V oblasti obchodních známek hraje významnou roli Mezinárodní asociace pro ochranné známky (INTA), zakládající se svou činností o rozvoj oblasti obchodních známek s cílem chránit konečné spotřebitele a podporovat spravedlivý a efektivní obchodní styk⁵¹. V roce 1952 založená a v posledních cca deseti letech velmi aktivní organizací na poli práva duševního vlastnictví, konkrétně co se týče nakládání s hudebním materiálem, je Asociace amerického nahrávacího průmyslu (RIAA), která si za svůj cíl klade především ochranu duševního vlastnictví umělců a nahrávacích společností a provádění výzkumu na poli vývoje práva duševního vlastnictví⁵². Naposledy na sebe přitáhla pozornost v letech 2002-2007 podáním více než 20 000 žalob na jednotlivce⁵³, kteří nelegálně sdíleli hudební materiál přes internet, požadující částky v tisících dolarech za jednotlivé skladby takto nelegálně pořízené. V letech 2000-2001 uspěla se svou žalobou⁵⁴ proti společnosti Napster, čímž se nepřímou zasloužila i o další žaloby tohoto druhu podávané proti společnostem šířícím hudební materiál přes internet.

2.2 Volba práva při uzavírání mezinárodních licenčních smluv

2.2.1 Obecně o volbě práva v závazkových vztazích s mezinárodním prvkem, vliv nového občanského zákoníku

⁴⁹ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-348-3. s. 347

⁵⁰ <http://www.wipo.int/policy/en/>

⁵¹ <http://www.inta.org/About/Pages/Overview.aspx>

⁵² <https://www.riaa.com/about-riaa/>

⁵³ SCOTT, Gini Graham. *Internet Book Piracy: The fight to protect authors, publishers and our culture*. New York: Allworth Press, 2016. ISBN 978-1-62153-495-2. s. 111

⁵⁴ A&M Records, Inc. v. Napster, Inc., 239 F.3d 1004 (2001)

Dle současné právní úpravy v podobě zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním je par. 87 zajištěna volnost smluvních stran, které mohou rozhodnout, jakým právem se bude uzavíraná smlouva řídit, ovšem pouze pokud takto učiní výslovně. Pokud takto neučiní, bude se smlouva řídit právem státu, s nímž nejúžeji souvisí. Při pohledu na obsah mezinárodních licenčních smluv by bylo ovšem minimálně vhodné otázku rozhodné práva neponechávat nezodpovězenou, ale přímo v dané mezinárodní licenční smlouvě ji vymežit, vzhledem k povaze případného sporu a jeho následného možného soudního řešení (které většinou představuje finančně a časově nejnáročnější možnost). Ujednání o rozhodném právu totiž neovlivňuje pouze události, které mohou následovat po porušení či neplnění závazkového vztahu, nýbrž i již samostatný kontraktační proces a tedy i do určité míry ovlivnit samotný obsah smlouvy⁵⁵. Současně je takto stranám i umožněno vyhnout se právnímu řádu, který by pro danou smlouvu, resp. transakci nebyl vhodným. Za ideální situaci lze považovat samozřejmě takovou, kdy se strany dohodnou výslovně nejen na právu hmotném, ale i procesním a to sice v jednom a tomtéž právní řádu, v jedné a též zemi.

Ve světle výše zmíněného samozřejmě nelze přehlédnout fakt, že počínaje 1. 1. 2014 v českém právním řádu platí nový občanský zákoník, který otázku volby rozhodného práva na poli mezinárodního obchodu (resp. uzavírání mezinárodních licenčních smluv) dozajista silně ovlivňuje. Ačkoliv lze stěží s jistotou předvídat dopad nové úpravy (mimo jiné i kvůli jejímu relativně nestálému charakteru, kdy její případná novelizace byla od samého počátku pouze otázkou času), určité závěry vyvodit lze. V první řadě se jedná o fakt, že nová právní úprava do velké míry reflektuje jak Vídeňskou úmluvu o koupi zboží, tak i Principy UNIDROIT a PECL. Určitá vybočení ze zajetých kolejí představují například otázky modifikace smlouvy po jejím uzavření, nicméně celkově lze novou právní úpravu z tohoto úhlu pohledu označit za relativně zdařilou⁵⁶, odpovídající potřebám mezinárodního obchodního styku⁵⁷. Faktem kazícím dobrým dojem je ovšem celková struktura a systematika NOZ, která odrazuje, spíše než přitahuje

⁵⁵ BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě: soubor vědeckovýzkumných prací*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. Právní praxe. ISBN 978-80-7179-606-0. s. 4

⁵⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLIČKOVÁ a Jiří VALDHANS. *Nový občanský zákoník pohledem mezinárodních obchodních transakcí*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 272 s. ISBN 978-80-210-7491-0.

s. 107

⁵⁷ Tamtéž, s. 153

potenciálního obchodníka, který by si za rozhodné právo pro daný právní vztah NOZ mohl zvolit⁵⁸. Ačkoliv se výše zmíněné závěry týkají kupní smlouvy, mnohé z nich lze brát v potaz i při posuzování právního vztahu vznikuvšího při uzavírání mezinárodních licenčních smluv.

2.2.1.1 *Forum shopping*

Za *forum shopping*⁵⁹ lze označit záměrný výběr rozhodného práva (ať již hmotného či procesního) pro daný právní vztah, které je pro něj maximálně výhodné, často ovšem výhodné pouze pro jednu ze zúčastněných stran. V rámci zaručené autonomie vůle stran se tedy může jednat o určité zneužití této svobody. Ne neobvyklými jsou poté případy, kdy se strana zcela záměrně vyhne možné aplikaci národního práva, např. pokud by se mělo jednat o právní řád rozvojové země, kdy potenciální náprava situace, ke které dojde po porušení smlouvy, by nebyla vůbec možná nebo je právně nedostatečně upravena⁶⁰.

Přestože výběr hmotného práva hraje zcela zásadní roli, tato může být zastíněna následným *forum shoppingem* a tedy výběrem nejvhodnějšího sudiště v případě vzniku sporů z dané mezinárodní licenční smlouvy. Tomuto lze samozřejmě předejít tím, že k výběru případného sudiště dojde již při uzavírání samotné smlouvy. I přesto ovšem může dojít k situaci, kdy spor nebude řešen v sudišti, na kterém se strany dohodly. Tohoto může strana, která má zájem na rozhodnutí věci u jiného soudu, dosáhnout tím, že záměrně započne řízení u soudu jiného, který nebude brát v potaz derogační účinky dohody učiněné mezi stranami⁶¹. Ať už opravdu dojde k následnému řešení sporu u tohoto, jiného, soudu či ne, lze tímto způsobem dosáhnout minimálně určité patové situace a celé řízení výrazně prodloužit, což samo o sobě může být cílem strany sporu⁶².

2.3 Mezinárodní právo soukromé v současném českém právním řádu

V rámci procesu rekonstrukce práva soukromého uznal zákonodárce za vhodné změnit i vnitrostátní úpravu mezinárodního práva soukromého. Nová právní

⁵⁸ Tamtéž, s. 180

⁵⁹ Z angl. *forum*=forum (zde ve smyslu pléna, tribunálu), *shopping*=nakupování (zde ve smyslu výběru)

⁶⁰ SYKES, A. O. *Transnational Forum Shopping as a Trade and Investment Issue*. 2008. The Journal of Legal Studies, č. 37(2), s. 339–378. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/58966>. s. 340

⁶¹ BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě: soubor vědeckovýzkumných prací*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. Právní praxe. ISBN 978-80-7179-606-0. s. 14

⁶² Tamtéž, s. 15

úprava ve formě zákona č. 91/2012 Sb. je obsahově téměř dvojnásobná oproti svému předchůdci a řeší problematiku, kterou předchozí právní úprava neřešila, a tuto bylo nutné dovozovat. Pro problematiku mezinárodních licenčních smluv je kromě řešení kvalifikačního problému či užití imperativních norem důležitá též úprava rozhodčího řízení a uznávání cizích rozhodčích nálezů. Dle očekávání též nová právní úprava sladí názvosloví, které užívá nový občanský zákoník.

3. Řešení sporů z mezinárodních licenčních smluv

Kromě obvyklých ujednání o rozhodném právu pro daný právní vztah vzniknuvší z uzavřené mezinárodní licenční smlouvy obsahují licenční smlouvy často i velmi praktické ujednání o právu rozhodném v případě sporů, které mohou vyvstat po uzavření takovéto smlouvy. Zcela obecně lze rozlišovat mezi případy, kdy se strany rozhodnou řešit možný spor před národními soudy, nebo před soudy rozhodčími⁶³. Strany mají v tomto případě možnost tzv. prorogace, tedy založení příslušnosti určitého soudu, nebo opaku, tzv. derogace, tedy vyloučení příslušnosti daného soudu, s tím, že velmi přesnou prorogací lze dosáhnout současně derogace jiných soudů⁶⁴.

Situaci dále komplikuje i fakt, že v současné době mnoho firem účastnících se mezinárodního obchodu s duševním vlastnictvím využívá nedokonalostí, popř. přímo nedostatků mezinárodních smluv a současně výhod jednotlivých národních úprav na tomto poli. Takovýmto způsobem je např. americký internetový distributor hudebního materiálu Kazaa schopen se vyhnout mnohým právním sporům, neboť jakožto společnost je registrován na Vanuatu, zatímco distributor softwaru má sídlo v Austrálii a servery zajišťující internetovou distribuci se nacházejí v Nizozemí.

3.1 Řízení před obecným soudem

Jak již bylo naznačeno v kapitole 2.2, je třeba v rámci uzavírání mezinárodních licenčních smluv počítat i s možným procesem vedeným před národním soudem. Vzhledem k faktu, že se jedná v tomto případě výlučně o vztahy s mezinárodním prvkem, připadá v úvahu i nutnost aplikace práva cizího státu. Před českými soudy je takováto situace přípustná a očekávatelná v situaci, kdy si smluvní strany nedohodli příslušnou smlouvou řešení případných sporů v rámci rozhodčího řízení, dle par. 106 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. V případě, že by rozhodčí doložka nebo rozhodčí smlouva existovala, ale přece by bylo zahájeno řízení před obecným soudem, je tento *ex officio* povinen řízení zastavit.

⁶³ VON CHRISTOPH, Reithmann a Dieter MARTINY. *Internationales Vertragsrecht*. 8. přepracované vydání Kolín: Otto Schmidt, 2015. ISBN 978-3-504-45155-4., s. 2019

⁶⁴ Tamtéž, s. 2022-2023

Takto soud postupuje v případě námitky žalovaného, který musí tuto vznést při prvním úkonu ve věci samé⁶⁵.

Přestože procesním právem v případě řešení sporu před českým obecným soudem zůstává české právo a je tedy rozhodným zákon č. 97/1963, občanský soudní řád, hmotné právo české být nemusí. V souvislosti s možnou nutností aplikace zahraničního práva je samozřejmě otázka vhodnosti uzavření rozhodčí smlouvy či vtělení rozhodčí doložky do samotné mezinárodní licenční smlouvy, která stanoví podmínky rozhodčího řízení, poměrně zásadní. Historicky je možné zpětně nalézt nepřehledné množství případů, kdy aplikace na první pohled poměrně jasně působících právních norem způsobila velké škody, oběma stranám sporu⁶⁶. Kromě jazykové stránky této problematiky, která sama o sobě může způsobovat nemalé problémy, je třeba brát v potaz především určitou tradiční aplikaci práva a interpretaci jako takovou, především pokud se jedná o právní oblast ošetřenou kodifikací, která již existuje delší dobu, či se jedná o právní princip aplikovaný obdobným způsobem po dlouhá léta⁶⁷.

Otázka místní a věcné příslušnosti obecného soudu je v českém právním řádu řešena jak právem tuzemským, tak právem Evropské unie. Na tuzemské úrovni je hlavním právním předpisem občanský soudní řád, který řeší jak místní, tak věcnou příslušnost, na úrovni práva EU poté nařízením č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Po vyřešení otázky příslušnosti je ovšem stále třeba brát v potaz nutnost (či případnou nemožnost) uznat cizí soudní rozhodnutí. I přes snahy jak v rámci EU (např. Bruselská úmluva z roku 1968, Luganská úmluva z roku 1989), tak i na mezinárodní úrovni, o harmonizaci v oblasti vzájemného uznávání cizích soudních rozhodnutí, se stále jedná o problematiku, která je velmi složitá, ale které se lze vyhnout právě volbou řešení případných sporů arbitráží a nikoliv soudní cestou⁶⁸.

⁶⁵ ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-348-3. s. 427

⁶⁶ LALANI, Shaheez. *Doubt develops where certainty ceases: foreign law in domestic courts*. Lausanne, 2012. 234 s. Doktorandská práce. Univerzita v Lausanne, Právnická fakulta. Vedoucí práce Andrea Bonomi. s. 145, 146

⁶⁷ Tamtéž, s. 130-132

Zásadní výhodou řízení před obecným soudem je možné vydání předběžného opatření, kterým je možné rychle zasáhnout v případě, že se jedna ze stran cítí dotčena na svých právech a domáhá se upuštění od chování strany druhé. Často se tedy bude jednat o určitý zákaz či příkaz pro jednu ze stran sporu.

3.2 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení, též arbitráž, představuje možnost smluvních stran vyřešit případné spory, ke kterým může po uzavření mezinárodní licenční smlouvy dojít, před orgánem, kterému sice byla propůjčena státem pravomoc vrchnostensky rozhodnout daný spor, nicméně nejsou součástí stálé soudní soustavy. Dalším zásadním rozdílem oproti situaci, kdy je spor řešen před soudy státními, je vůle stran tohoto vztahu přistoupit na takovéto řešení sporu, ke kterému se ve většině případů zaváží již při koncipování dané smlouvy ve formě rozhodčí doložky, příp. celé rozhodčí smlouvy⁶⁹.

3.2.1 Rozhodčí řízení ad hoc

V rámci ustanovení o rozhodčím řízení ad hoc obsaženém v dané rozhodčí doložce či smlouvě se strany zavazují k řešení svých sporů před rozhodčím orgánem zřízeným pro danou situaci. Dle Evropské úmluvy o obchodní arbitráži mohou strany především jmenovat samotné členy tohoto orgánu (či specifikovat postup jejich volby) a tímto způsobem od počátku samotné řízení ovlivnit.

V případě, že strany možnosti zvolit jednotlivé rozhodce nevyužijí, upravuje Evropská úmluva o obchodní arbitráži situaci způsobem, kdy do hry vstupuje předseda obchodní komory, který rozhodce (ať již jednotlivce či skupinu) jmenuje.

Zakotvení takového řešení případných sporů ať už samostatnou rozhodčí smlouvou či rozhodčí doložkou je samo o sobě náročnější, než zakotvení institucionalizovaného řešení sporů a to sice s ohledem na nutnost přesné formulace veškerých náležitostí s takovýmto ujednáním spojených⁷⁰.

⁶⁹ ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-348-3. s. 431

⁷⁰ Tamtéž, s. 433

3.2.2 Institucionalizované rozhodčí řízení

Kromě rozhodčího řízení zahájeného a vedeného ad hoc, existuje cesta řešení sporu v rámci rozhodčího řízení, které je vedeno před stálým rozhodčím orgánem, který ovšem stejně jako jeho ad hoc protějšek není zřízen státem. Obecně jsou tyto instituce součástí hospodářské komory (či jedné z těchto komor) daného státu. Strany v tomto případě také nemohou očekávat tak široké kompetence jako v případě ad hoc řízení neboť na průběh řízení bude aplikován řád dané instituce, pod jejíž záštitou je dané řízení vedeno, dle čl. IV odst. 1 a) Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži.

Výhody ad hoc řízení ve formě zásahů stran sporu do obsazení rozhodčího orgánu jsou nahrazeny především jistotou, že daný rozhodčí orgán je schopný fungovat jakožto celek a že existuje alespoň nějaká předvídatelnost rozhodnutí vzhledem k praxi, kterou lze od takového orgánu očekávat.

Mezi nejznámější instituce fungující na tomto poli patří především Středisko pro arbitráž a mediaci WIPO v Ženevě, které se specializuje na mezinárodně obchodní spory soukromého práva na poli duševního vlastnictví. Kromě rozhodčího řízení také umožňuje řešit spory alternativními způsoby, např. arbitráží či mediací. Jako další známé instituce lze uvést např. Londýnský mezinárodní rozhodčí soud, který je jednou z nejstarších institucí tohoto druhu na světě⁷¹, Mezinárodní rozhodčí soud ICC v Paříži, Americká arbitrážní asociace či Mezinárodní rozhodčí soud při Spolkové komoře ve Vídni. V České republice je potom jedinou stálou institucí tohoto druhu Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR.

3.3 Alternativní řešení sporů

Alternativní řešení sporů (nebo též ADR⁷²) lze vnímat jako jakýsi protipól především vůči řešení sporů soudní cestou, v širším pojetí pak i vůči rozhodčímu řízení, které má za cíl dosáhnout smírného řešení vzniklého sporu. Vlastností, která je typická pro takováto řešení sporů je především absence prvku veřejné moci a současně vůle stran sporu dobrat se ke společnému řešení vzniklého sporu tímto způsobem. Pro jejich povahu bude k takovýmto řešením přistupováno především v případě, že strany mají po vyřešení sporu i nadále vůli jedna s druhou

⁷¹ <http://lcia.org/LCIA/history.aspx>

⁷² ADR=*alternative dispute resolution*, tedy alternativní řešení sporů/ů

spolupracovat do budoucna a tedy nechtějí narušit důvěru, kterou mezi sebou vybuodovali v rámci např. obchodních jednání.

3.3.1 Negociace

Negociace, jinými slovy vyjednávání, představuje možnost stran urovnat spor zcela bez účasti orgánů veřejné moci, v soukromí a vést jej na základě pravidel jimi stanovenými. V podstatě se tedy jedná o vzájemnou komunikaci mezi stranami sporu, která by měla vést k jeho urovnání. Akcentována je především volnost stran co do obecné povahy tohoto procesu, jeho způsobu vedení, místa konání, formálnosti, přítomnosti právních zástupců či dalších osob, které mohou mít na věci zájem.

Kvůli své povaze se jedná o jeden z finančně nejméně náročných způsobů řešení sporů, ovšem toto pozitivum je vyváženo faktem, že negociace jako taková může vést v konečném důsledku i k prohloubení samotného sporu, bez dosažení jasného výsledku. I právě kvůli výše zmíněné finanční nenáročnosti se strany často zavazují k tomuto způsobu řešení sporu v dané doložce či smlouvě⁷³, tedy nejprve k jeho projednání ve snaze dosáhnout smírného řešení bez nutnosti ingerence státních či jiných institucí.

Negociace též může být zahrnuta do rozhodčí smlouvy či doložky jakožto povinná součást řešení možných sporů vzniklých z dané mezinárodní smlouvy. Strany tímto ovšem vyjadřují pouze vůli věci projednat a nikoliv vysloveně dojít ke smírné dohodě⁷⁴, ačkoliv lze toto obecně považovat za cíl řešení sporu.

3.3.2 Konciliace, faciliace

Vzájemně se podobající způsoby řešení sporů spočívají podobně jako negociace a mediaci ve vzájemné komunikaci stran sporu, nicméně tentokrát za přítomnosti nestranné třetí osoby.

V případě konciliace (která je někdy zaměňována s mediací) je rolí třetí strany asistovat při domluvě mezi stranami a snažit se dosáhnout dohody mezi nimi. Osoba konciliátora jedná s oběma stranami sporu a na základě svého vlastního

⁷³ PLCH, D. *Alternativní způsoby řešení sporů v mezinárodním obchodním styku*. Bulletin advokacie, 2001, č. 6-7. s. 66

⁷⁴ Tamtéž

posouzení situace nakonec stranám navrhne řešení jejich sporu, které strany mohou, ale nemusí přijmout.

Faciliace je způsobem řešení, který vyzdvihuje pozici třetí strany jakožto zprostředkovatele vzájemné komunikace, který má „dohlížet“ nad tímto procesem a současně má zajistit dodržení pravidel, na kterých se stran sporu shodli před zahájením tohoto procesu.

3.3.3 Mediace

Podobně jako výše zmíněná konciliace a faciliace i mediace je řešením sporu za přítomnosti třetí, nezávislé osoby, mediátora. Jedná se o proces, který má vyřešit daný spor smírem, který jsou obě strany sporu s to akceptovat. Zásadní je aktivní role stran během tohoto procesu, vzájemná kooperace, snaha dosáhnout uspokojivého řešení a obecná ochota vyřešit spor tímto způsobem. Úspěšná mediace by měla mít za výsledek dohodu stran, většinou ve formě psaného dokumentu, který obsahuje výsledky mediačního procesu a podmínky nastolené smírem, na který strany přistoupily⁷⁵.

Osoba mediátora během řešení vystupuje neutrálně a jedná se o určitého zprostředkovatele a moderátora komunikace mezi stranami sporu, za dodržení zásad objektivitu a neutrality. Není v kompetenci mediátora zasahovat do samotné věcné stránky věci sporu, přikazovat stranám určité chování či určité chování zakazovat. S ohledem na charakter mediace nemusí osoba mediátora nutně být právně vzdělanou, nicméně by měla být odborně znalou v dané problematice, což často i nutnost jejího právního vzdělání předurčuje. Ačkoliv se požadavky na osobu mediátora mohou různit dle povahy sporu, existují obecné charakteristiky, které jsou společné a to např. etické a morální. Tyto jsou shrnuty např. v Evropském kodexu chování pro zprostředkovatele vypracovaném Evropskou komisí, který vyzdvihuje důležitost určitých atributů, jako je nestrannost, nezávislost, spravedlnost a důvěrnost. Specifický způsob mediace představuje tzv. ko-mediace, kdy na vyřešení sporu spolupracuje více mediátorů (nejčastěji dva), což má dále rozvinout charakteristiky mediace jednotlivcem, tedy nestrannost a objektivitu, ale také profesionalitu.

⁷⁵ JILKOVÁ, R. *Alternativní způsoby řešení sporů. Proč mediace?* Bulletin advokacie, 2002, č. 10. s. 69

3.3.3.1 Med/arb

Pojem med/arb nebo medarb označuje kombinaci mediace a arbitráže, kdy první fází řešení sporů je mediace, která následně (ve valné většině případů na základě jejího neúspěchu) přejde v arbitráž, resp. rozhodčí řízení. Je též možné, aby ona třetí strana, původně vystupující v první fázi sporu jakožto mediátor následně zastávala pozici arbitra ve fázi následující.

3.3.4 Mini-trial

Ze zmiňovaných alternativních možností řešením sporů představuje mini-trial nejvíce soudnímu řízení se podobající způsob. Spočívá v představení problému jednotlivými stranami sporu třetí, nestranné a nezávislé osobě (či sboru), která je velmi často právně vzdělanou, se specializací na danou problematiku. Není neobvyklé, aby strany při této alternativě měli své právní zástupce, kteří reprezentují jejich zájmy a prezentují jejich pohled na problematiku. Svou pozicí a rolí tedy připomíná třetí osoba soudce (popř. senát soudu), který je ovšem vázán pravidly, na kterých se strany sporu dohodly předem, v rozhodčí doložce či smlouvě⁷⁶.

⁷⁶ Tamtéž.

4. Mezinárodní licenční smlouvy v hudebním průmyslu

Následující část v některých aspektech popisuje především situaci hudebního průmyslu v USA. Hlavním důvodem pro toto je fakt, že se jedná o největší trh, což současně zakládá jeho důležitost (resp. důležitost případné právní úpravy a právních sporů vzniklých) v rámci mezinárodního obchodu či uzavírání mezinárodních licenčních smluv, neboť tyto často budou buď uzavírány s americkou stranou či budou ovlivněny (ať přímo či nepřímo) vývojem hudebního průmyslu v USA.

4.1 Význam a postavení licenčních smluv v hudebním průmyslu

Jak již bylo naznačeno v kapitole 1, možnost licencovat umělecké dílo pomocí licenční smlouvy představuje jednu z hlavních možností, jak legálně šířit dané umělecké dílo. Hudební průmysl samozřejmě v tomto ohledu nepředstavuje žádnou výjimku a licenční smlouva je obecně předním médiem pro šíření hudby mezi jejím skladatelem, distributorem a širokou veřejností.

Určitá specifika se ale samozřejmě na poli hudebního průmyslu nachází a to sice co se týče jednotlivých stran vstupujících do kontraktačního vztahu. Zatímco dle základní teze licenčních smluv by se dala očekávat v pozici poskytovatele licence samotný tvůrce díla, licenční smlouvy v rámci hudebního průmyslu tradičně staví do role poskytovatele nahrávací společnost, pro kterou ve většině případů na základě tzv. *recording agreementu* tvůrce hudbu vytvořil za předem stanovenou odměnu. Nutno podotknout, že v současné době tento model prochází určitým „přerodem“ a především menší nahrávací společnosti⁷⁷ se začínají stavět do role „pouhého“ propagátora a místo *recording agreementů* jsou nakloněny spíše uzavírání licenčních smluv s umělci (v případě některých dokonce ve formě EULA). Díky vývoji v posledních cca deseti letech v oblasti informačních technologií je cizí prvek v takovýchto smlouvách poměrně častým a jedná se tedy o mezinárodní licenční smlouvy.

V případě přistoupení na tezi o identitě hudebního průmyslu, která tvrdí, že se jedná pouze o obecný pojem zastřešující dvě rozdílná průmyslová odvětví,

⁷⁷ Rysy společné pro tyto společnosti je jejich krátká doba na trhu (obecně ne více než deset let), úzká specializace na pouze určitý hudební žánr a přijetí internetu jakožto předního kanálu jak k propagaci, tak distribuci hudebního materiálu (např. Bandcamp, Sumerian Records, Blood Music).

jmenovitě hudební průmysl a nahrávací průmysl⁷⁸, je záhodno poznamenat, že za takového vymezení pojmů se v rámci nahrávacího průmyslu s licenčními smlouvami téměř nelze setkat ve vztahu umělec-nahrávací společnost. Toto vyplývá obecně ze způsobu nakládání s předmětem smluv, kdy hudební materiál se stává komoditou, jejíž hlavní atributem je obchodovatelnost, nikoliv její možná ochrana jakožto výsledku umělecké činnosti. V nedávné době již bylo vícekrát navrhováno, že samotné pojetí hudebního průmyslu jakožto homogenní entity je zcela nesprávné. „*Naznačuje jednoduchost místo složitosti a stejnorodost místo rozdílnosti*“⁷⁹.

Zásadním faktem, který reflektuje jak vývoj hudebního průmyslu a jeho současný stav, tak i stav předcházející, je fakt, že mezinárodní licenční smlouvy uzavírané v rámci hudebního průmyslu v současné době ve valné většině případů počítají s následnou digitální distribucí daného díla a takto jsou od počátku koncipovány. Naproti tomu *recording agreements* obecně po dlouhou dobu s digitální distribucí nepočítali vůbec⁸⁰, což se projevilo jak v podobě uzavíraných smluv, tak i v ušlém zisku velkých nahrávacích společností.

4.1.1 Rozdíl mezi tzv. *recording agreements* a licenčními smlouvami

*Recording agreements*⁸¹ představují poměrně specifický smluvní typ, který v sobě zahrnuje několik smluvních typů za současné absence základních rysů, které by se napříč spektrem daly vnímat jako jednotný prvek. Takováto smlouva *sui generis* je obecně koncipována jakožto smlouva o dílo a smlouva příkazní, která dále zahrnuje ustanovení týkající se dalšího nakládání s předmětem smlouvy, jako je např. jeho propagace.

Právě způsob nakládání s předmětem smlouvy je hlavním rozdílem oproti smlouvě licenční, ve které nedochází k převodu vlastnického práva. Nahrávací společnosti se tedy obecně při uzavírání *recording agreementů* nestávají nabyvateli licence, nýbrž vlastníky daného materiálu a jsou tedy dále neomezeny

⁷⁸ Zde se nejedná o pouhou sémantiku, nýbrž debatu, o povaze hudebního průmyslu, která byla již několikrát vedena, viz. např. WILLIAMSON, J., CLOONAN, M. *Rethinking the Music Industry*. 2007. *Popular Music*, č. 26(2), s. 305–322. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/4500319>

⁷⁹ WILLIAMSON, J., CLOONAN, M. *Rethinking the Music Industry*. 2007. *Popular Music*, č. 26(2), s. 305–322. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/4500319> s. 305

⁸⁰ WALDFOGEL, J. *Music Piracy and Its Effects on Demand, Supply, and Welfare*. 2012. *Innovation Policy and the Economy*, č. 12(1), s. 91–110. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/663157> s. 94

⁸¹ Z angl. *recording*=nahrávací, *agreements*=smlouvy; záměrně není užito překladu „nahrávací smlouva“ neboť tato neodpovídá charakteru *recording agreementu*

v nakládání s daným předmětem smlouvy, z pozice vlastníka. Pro pozici autora díla je v tomto vztahu důležité jeho postavení, neboť se obecně nikdy nestává majitelem díla, kterým se automaticky (či jak stanoví daná smlouva, ale obecně záhy po vzniku díla⁸²) stává nahrávací společnost. Jinými slovy, za stavu, kdy je s hudbou nakládáno pomocí *recording agreement* lze hovořit o soustředění na čistě finanční rozměr stránky, zatímco ochrana autorských práv, jinak realizována uzavřením licenční smlouvy, zůstává v pozadí⁸³. Lze zde sledovat určité propojení základní koncepce autorského práva USA (a současného dominantního postavení USA na hudebním trhu), které oproti evropskému přístupu (výjimku tvoří především Velká Británie) akcentuje komerční rozměr, nikoliv ochranu samotnou.

Prvkem, který činí mezinárodní licenční smlouvu výhodnější z pohledu poskytovatele licence (v případě *recording agreementu* by se jednalo o stranu smlouvy, která se zavázala nahrát danou nahrávku), je absence závazků spojených s propagací díla (která je prakticky vždy přítomna) a odměnou, která u *recording agreementu* je přímo závislá na komerčním úspěchu daného díla, ale která je většinou mnohem nižší než u licenčních smluv. Ve spojitosti s odměnou je také na místě poznamenat, že u *recording agreementu* je zažitou praxí odměnu vyplatit až po vyrovnání dluhu, který vznikne mezi jednotlivými stranami smlouvy a který lze vnímat jakožto půjčku (resp. investici)⁸⁴ ze strany nahrávací společnosti. Motivací k uzavření na první pohled nevýhodné smlouvy ve formě *recording agreementu* může být jednak finanční situace umělce, jednak kontakty v rámci hudebního průmyslu, které tímto způsobem může získat. Prevalenci licenčních smluv nad tímto druhem smluv lze v současné době vysvětlit zvýšenou snahou umělců zůstat nezávislími⁸⁵ a současně snížením nákladů na vydání a distribuci hudebních děl ve spojitosti s vývojem IT technologií a masovou produkcí hudebních nástrojů.

⁸² Za vznik díla lze považovat i pouhý počátek kreativního procesu dle mnohých právních předpisů (par. 2 českého autorského zákona, par. 7, 8 německého autorského zákona (Urhebergesetz), par. 1 (3) polského zákona o právu autorském a právu příbuzných (Ustawa o prawu autorskim i prawach pokrewnych), par. 1259 (3) ruského občanského zákoníku (гражданский кодекс Российской Федерации))

⁸³ FRITH, S. *Music Industry Research: Where Now? Where Next? Notes from Britain*. 2000. *Popular Music*, č. 19(3), s. 387–393. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/853643> s. 390

⁸⁴ OBERHOLZER-GEE, F., STRUMPF, K. *File Sharing and Copyright*. 2010. *Innovation Policy and the Economy*, č. 10(1), s. 19–55. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/605852> s. 47

⁸⁵ WALDFOGEL, J. *Music Piracy and Its Effects on Demand, Supply, and Welfare*. 2012. *Innovation Policy and the Economy*, č. 12(1), s. 91–110. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/663157>. s. 107

4.2 Specificita nakládání s hudebním materiálem

Jako i v jiných oblastech lidské činnosti, lze v souvislosti s rozvojem informačních technologií sledovat zásadní změny na poli možností nakládání s duševním vlastnictvím, hudební materiál nevyjímaje. Kromě samotného příchodu internetu a obecné dostupnosti výpočetní techniky, lze za jeden z rozhodných faktorů označit technologii P2P⁸⁶. Svou povahou umožňují šíření hudebního materiálu a to tak, že v případě nelegálnosti takového činu lze pouze těžko zjistit, kdo je za něj odpovědný. V nedávných letech se např. americká RIAA pokoušela vymáhat na jednotlivcích náhrad škod způsobených takovýmto jejich nelegálním sdílením a to sice za pomoci identifikace⁸⁷ v rámci dané P2P sítě. Ačkoliv v několika případech bylo dosaženo účelu žalob a tedy žalovaný musel nahradit způsobenou škodu, obecně stále nelegální šíření hudebního materiálu skrz P2P sítě představují právně těžce postižitelnou aktivitu⁸⁸.

S přihlédnutím k tomu, jak dlouhou dobu již dochází k porušování autorských práv a licenčních smluv v této oblasti lidské činnosti by se dalo očekávat množství prací, které se zabývají danou problematikou a dovozují určité závěry. Bohužel, opak je pravdou, a ačkoliv množství prací je nemalé, závěry jsou neurčité. Do současné doby není zcela jasné, na kolik je dopad nelegálního nakládání s hudebním materiálem negativní a pokud ano, na kolik. Pojícím prvkem je samozřejmě u obou skupin jejich pohled na právní stránku věci, kdy porušování zaručených autorských práv považují za nelegální a negativní. Stále lze ovšem sledovat určitou dichotomii, kdy na jednom konci spektra stojí zastánci pozitivního dopadu, kteří považují nelegální šíření hudebního materiálu za určitý faktor doplňující legální prodej hudebního materiálu a vedou k jeho zvýšení a rozšíření⁸⁹. Na druhé straně osy je poté skupina považující nelegální šíření za problematické a škodící prodeji hudebního materiálu. V otázce kvantifikace

⁸⁶ P2P= *peer-to-peer*; počítačová síť umožňující přímé sdílení dat mezi jednotlivými uživateli této sítě

⁸⁷ Problematickou se identifikace odpovědné osoby stala mimo jiné i proto, že IP adresa, kterou měli být tito jednotlivci identifikováni často byla IP adresou poskytovatele internetového připojení či IP adresou více uživatelů současně.

⁸⁸ SCOTT, Gini Graham. *Internet Book Piracy: The fight to protect authors, publishers and our culture*. New York: Allworth Press, 2016. ISBN 978-1-62153-495-2. s. 120

⁸⁹ WALDFOGEL, J. *Music Piracy and Its Effects on Demand, Supply, and Welfare*. 2012. Innovation Policy and the Economy, č. 12(1), s. 91–110. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/663157> s. 93

samotného dopadu se ovšem jednotlivé studie poměrně dosti liší a snížení prodeje hudebního materiálu odhadují na kdekoliv mezi 10⁹⁰-30⁹¹%.

Licenční smlouvy, potažmo mezinárodní licenční smlouvy v tomto prostředí mají nicméně stále zásadní význam jakožto prostředek, který umožňuje legální nakládání s takovýmto materiálem. V minulosti již bylo ovšem naznačováno, že právě tento způsob nakládání s hudebním materiálem zapříčinil jeho (po čistě ekonomické stránce) negativní vývoj v posledních cca deseti letech⁹².

4.3 Příklad uzavírání licenční smlouvy v současném hudebním průmyslu – Soundcloud, Sony Music Entertainment

Problematika uzavírání licenčních smluv v současném prostředí digitální distribuce hudby je poměrně zajímavou z právního pohledu vzhledem k množství a charakteru uzavíraných smluv. Zatímco na straně jedné mnoho digitálních distribučních sítí musí řešit problematiku uzavírání licenčních smluv mezi jimi a koncovým uživatelem a čelit úskalím s tímto spojenými (jak je nastíněno v části 1.5.5. této práce), současně se některé pokoušejí o uzavírání licenčních smluv s velkými distribučními společnostmi, které samy digitální distribuce buď vůbec nevyužívají či v omezené míře. Společnost Soundcloud⁹³ je jednou z takovýchto, která v minulosti čelila jak kritice ohledně licenčních smluv uzavíraných s uživateli, tak problémům s uzavíráním licenčních smluv s velkými nahrávacími společnostmi. K poslednímu takovému případu došlo v květnu 2015, kdy společnost Sony Music Entertainment začala odstraňovat hudební materiál, který původně Soundcloudu poskytla s odůvodněním, že současný model financování díky reklamám umístěným na stránce Soundcloud je nedostatečný. Samotné postavení společnosti Sony Music Entertainment je zajímavé neboť otázkou, která nebyla nikdy zodpovězena, zůstává, zda byla vázána pouze licenční smlouvou,

⁹⁰ OBERHOLZER-GEE, F., STRUMPF, K. *File Sharing and Copyright*. 2010. Innovation Policy and the Economy, č. 10(1), s. 19–55. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/605852> s. 35

⁹¹ ZENTNER, A. *Measuring the Effect of File Sharing on Music Purchases*. 2006. The Journal of Law & Economics, č. 49(1), s. 63–90. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/501082>, s. 66

⁹² OBERHOLZER-GEE, F., STRUMPF, K. *The Effect of File Sharing on Record Sales: An Empirical Analysis*. 2007. Journal of Political Economy, č. 115(1), s. 1–42. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/511995>, s. 2

⁹³ Soundcloud je původně švédskou společností (v současné době sídlící v Berlíně) a internetovou platformou, sloužící k distribuci hudebního materiálu. Původním záměrem bylo šíření pouze hudebního materiálu (příp. jakéhokoliv audio materiálu), který vytvořili samotní uživatelé stránky, ale postupně se ze Soundcloud stala více komerční platforma, umožňující poslech nejnovějších nahrávek, často dostupných pouze těm, kteří si tuto službu předplatili. Poskytování tohoto materiálu je umožněno licenčními smlouvami uzavíranými mezi Soundcloud a velkými nahrávacími společnostmi, v minulosti např. Warner Music Group.

jejíž obsah není znám (a která mohla vyloučit platnost Soundcloud EULA) či zda byla vázána i EULA, se kterou jakožto uživatel stránky Soundcloud musel souhlasit. EULA v tomto případě jasně omezuje odpovědnost Soundcloud za možný ušlý zisk⁹⁴ a tedy se dá předpokládat, že tímto ujednáním nebyla společnost Sony Music Entertainment vázána. Reakcí na vzniklou situaci, která znamenala ušlý zisk pro obě strany, bylo započetí dalších rozhovorů o nové licenční smlouvě, které skončili v březnu 2016⁹⁵ uzavřením licenční smlouvy mezi oběma společnostmi, jejíž obsah bohužel není veřejnosti znám.

Tento případ je zajímavý jednak proto, že demonstruje střet dvou společností zastupující dva různé způsoby distribuce hudby (tradiční ve formě Sony Music Entertainment, moderní ve formě Soundcloud), jednak také využití dominantního postavení na trhu jednou společností a poměrně agresivního způsobu započetí vyjednávání o nové licenční smlouvě.

4.4 Obecně o povaze a vývoji trendů na poli hudebního průmyslu a s tímto spojené právní regulace

Ruku v ruce s vývojem moderních technologií a jejich následným dopadem na oblast mezinárodního obchodu lze pozorovat současně i vývoj na poli hudebního průmyslu, který někteří předvídali⁹⁶, nicméně valná většina odborné veřejnosti neočekávala, že ke změnám, které zásadně změni tvář hudebního průmyslu, tak jak je znám, dojde v horizontu pouhých cca deseti let⁹⁷. Tento fakt je o to více zřejmý v době, kdy hudební průmysl „stagnoval“ ve své předcházející podobě po dobu delší než padesát let za současného stálého růstu tržby trvajících cca do roku 1999⁹⁸. Ačkoliv lze sledovat zcela jasný pokles výnosů z prodeje nahrávek⁹⁹, je paradoxem, že samotný hudební průmysl podle některých nelze považovat za

⁹⁴ <https://soundcloud.com/terms-of-use#your-use-of-the-platform>

⁹⁵ *SoundCloud Has Finally Reached a Licensing Agreement With Sony Music*. Dostupné z: <http://www.complex.com/music/2016/03/soundcloud-reached-licensing-agreement-with-sony-music>

⁹⁶ To především v souvislosti se snižující se výnosnosti novinového průmyslu, která následně mezi lety 2004 a 2010 klesla na polovinu hodnoty před rokem 2004. viz. www.naa.org/Trends-and-Numbers/Advertising-Expenditures/Annual-All-Categories.

⁹⁷ ZENTNER, A. *Measuring the Effect of File Sharing on Music Purchases*. 2006. *The Journal of Law & Economics*, č. 49(1), s. 63–90. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/501082> s.63

⁹⁸ WALDFOGEL, J. *Copyright Research in the Digital Age: Moving from Piracy to the Supply of New Products*. 2012. *The American Economic Review*, č. 102(3), s. 337–342. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23245553> s. 337

⁹⁹ Celosvětově z 37 miliard USD v roce 1999 na 25 miliard USD v roce 2007; v USA z 12,8 miliard USD v roce 1999 na 5,5 miliard USD v roce 2008; viz. WALDFOGEL, J. *Music Piracy and Its Effects on Demand, Supply, and Welfare*. 2012. *Innovation Policy and the Economy*, č. 12(1), s. 91–110. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/663157> s. 91

skomírající, ale pouze za procházející období, během kterého nejsou jasné pochopeny principy digitální distribuce, s tím, že legislativa spojená s tímto vývojem následuje až „v závěsu“ a tedy je pouze reaktivním prvkem¹⁰⁰. Fakt, že legislativa působí tímto způsobem, by zřejmě nebyl tak problematickým, pokud by alespoň částečně docházelo v první řadě ke zpomalení vývoje moderních technologií umožňujících sdílení hudby jiným než fyzickým způsobem, k čemuž nedochází.

Paralela, kterou lze sledovat mezi např. vývojem právní regulace britských nakladatelů 18. století, kteří se vehementně bránili zavedení veřejných knihoven či Hollywoodským studiím 70. let 20. století, která se snažila zamezit rozvoji video přehrávačů a pořizování nahrávek¹⁰¹, není náhodná. Situace se podobají v určitém strachu z rychle měnící se situace, což je v současnosti umocněno vývojem IT technologií a jejich dopadem na celou situaci (společně s faktem, že cca 75% hudebního průmyslu je ovládáno přibližně pěti společnostmi¹⁰²). Bylo by poměrně naivní domnívat se, že za takovýchto podmínek je možné dospět k závěru za stejně dlouhou či dokonce kratší dobu než v příkladech výše zmíněných.

Z různých prací zabývajících se vývojem na poli digitálního trhu lze dovodit zjednodušenou tezi, která tvrdí, že spolu s digitalizací moderní doby se snížila poptávka za současného snížení marginálních a fixních nákladů.¹⁰³

Změnu na poli snahy boje s porušováním licenčních smluv, resp. autorského práva v rámci hudebního průmyslu lze v Evropě datovat přibližně do roku 2004, kdy se strategie změnila ze snahy vymáhat právní nápravu po velkých společnostech, na snahu vymáhat po jednotlivcích, kteří se porušení dopouští uploadem skrz P2P

¹⁰⁰ Obecně je tímto způsobem popisován především trh USA, popř. Japonska. Jak naznačují jiné výzkumy, evropský trh vykazuje určitá specifika, jako např. fakt, že nelegální pořizování hudebního materiálu nevede ke zvýšeným tržbám u té části trhu, která by jinak tak jako tak daný materiál nekoupila. viz. ZENTNER, A. *Measuring the Effect of File Sharing on Music Purchases*. 2006. *The Journal of Law & Economics*, č. 49(1), s. 63–90. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/501082> s. 87

I na americkém trhu lze ovšem sledovat vývoj ne nepodobný tomu evropskému, viz. LIEBOWITZ, S. J. *File Sharing: Creative Destruction or Just Plain Destruction?*. 2006. *The Journal of Law & Economics*, č. 49(1), s. 1–28. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/503518>

¹⁰¹ Roehl, Richard, H. Varian „Circulating libraries and video rental stores“

¹⁰² PAVLOV V. Oleg. *Dynamic Analysis of an Institutional Conflict: Copyright Owners against Online File Sharing*. 2005. *Journal of Economic Issues*, č. 39(3), 633–663. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/4228175>. s. 635

¹⁰³ WALDFOGEL, J. *Copyright Research in the Digital Age: Moving from Piracy to the Supply of New Products*. 2012. *The American Economic Review*, č. 102(3), s. 337–342. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23245553> s. 340

sítě (a nikoliv po jednotlivcích porušujících autorské právo stahováním tohoto materiálu)¹⁰⁴.

4.4.1 Hudební průmysl jakožto specifická oblast mezinárodního obchodu

Otázka právní regulace hudebního trhu (a tedy v prvé řadě ochrany autorských práv chráněných např. licenčními smlouvami) je úzce spjata s jeho vývojem v posledních cca deseti až patnácti letech, jak bylo popsáno v části 4.4. Kromě jiných faktorů¹⁰⁵ hraje zásadní roli fakt, že základní ekonomické principy je třeba upravit tak, aby byly aplikovatelné na trh hudební. Jedním z takovýchto je i otázka substituce žádaného produktu produktem jiným. Vzhledem k popularitě remaků, remixů a mash-upů v dnešní době je třeba mít na zřeteli fakt, že ne vždy se koupí (či i nelegálním pořízením) takového díla sníží poptávka po díle originálním – v mnoha případech je situace přesně opačná¹⁰⁶.

V minulosti se již ukázalo, že snaha regulovat právně trh způsobem, který neodpovídá jeho charakteru je minimálně neúčinné. Bohužel je toto společným jmenovatelem valné většiny nedávných snah o právní regulaci na tomto poli, ať už se jedná o snahy v USA či Evropě (to jak v rovině práva EU, tak čistě nacionální). Konečným výsledkem by bylo narušení rovnováhy mezi motivací k umělecké činnosti, jejímž výsledkem je práce dostatečně právně chráněná za souběžného udržení svobody s takovýmto dílem nakládat.

Perspektivou, která bývá často ignorována, je ta samotných tvůrců hudebních děl či umělců obecně. Zatímco americký přístup k nakládání s duševním vlastnictvím primárně podporuje a rozšiřuje možnost obchodování s nimi a evropský přístup favorizuje jejich ochranu, samotným umělcům nemusí jít ani o jedno. Umělci představují poměrně specifickou skupinu, která se věnuje své činnosti i přes absenci finanční odměny, která je v jejich případě nahrazena např. sociálním postavením, respektem na daném poli či jinými¹⁰⁷

¹⁰⁴ ZENTNER, A. *Measuring the Effect of File Sharing on Music Purchases*. 2006. The Journal of Law & Economics, č. 49(1), s. 63–90. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/501082> s. 87

¹⁰⁵ Jako např. klasifikace produktů na substituty, komplementy či zcela nesouvisející produkty, těžko definovatelná demografická část trhu (kdy i zcela evidentně protiprávní jednání může být jednotlivcem vnímáno jako zcela v souladu se sociálními normami) či rozdíly na jednotlivých trzích (např. USA x Evropa)

¹⁰⁶ OBERHOLZER-GEE, F., STRUMPF, K. *File Sharing and Copyright*. 2010. Innovation Policy and the Economy, č. 10(1), s. 19–55. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/605852> s. 21

¹⁰⁷ OBERHOLZER-GEE, F., STRUMPF, K. *File Sharing and Copyright*. 2010. Innovation Policy and the Economy, č. 10(1), s. 19–55. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/605852> s. 23

4.4.2 Právní úprava ovlivňující hudební průmysl na mezinárodní úrovni

Hudebního průmyslu se do značné tíká nejen právní úprava na poli práva autorského, ale stejně tak i úprava nakládání s duševním vlastnictvím obecně a to dnes více než kdy jindy, vzhledem k tendencím a vývoji trhu popsaných v části 4.4. Díky svému dominantnímu postavení má již delší dobu rozhodné slovo právní ochrana duševního vlastnictví USA, Japonska a Německa jakožto tři největších hudebních trhů. Obecně lze hovořit o problému, že zatímco silná ochrana autorských práv je sto vytvořit monopolní postavení poměrně úzké skupiny jednotlivců na rozhodném trhu, slabá ochrana autorského práva může vyvolat nevoli další práce a vývoje na straně umělců vzhledem k možným dopadům absence adekvátní právní ochrany jejich díla.¹⁰⁸

V posledních letech lze pozorovat vývoj na tomto poli ve formě legislativy, která je prezentována jakožto mající za cíl ochranu práv duševního vlastnictví ve světle digitálního pirátství. Jako příklad mohou posloužit z americké legislativy pocházející *Stop online piracy act (SOPA)* a *Preventing real online threats to economic creativity and theft of intellectual property act (PIPA)*. Předně, je třeba poznamenat, že ani jeden z těchto zákonů neprošel legislativním procesem, což lze připsat na vrub především velmi silné negativní reakci, která následovala po představení těchto zákonů. V obou případech se jedná o legislativu oficiálně mající za cíl omezit digitální pirátství, snížit jeho hrozbu do budoucna a působit jakožto prostředek k dosažení adekvátní ochrany duševního vlastnictví v současné době. Ačkoliv se najdou i tací, kteří v takovéto legislativě spatřují i její případná pozitiva¹⁰⁹, obecně jsou oba návrhy považovány za velmi silně restriktivní, omezující svobodu projevu, dalšího rozvoje a neodpovídající poměrům 21. století. Pro hudební průmysl jakožto celek byly oba návrhy důležité nejen kvůli globalizaci a digitalizaci distribuce hudebního materiálu, ale především proto, že měly sloužit jako jakýsi předobraz, který měla kopírovat legislativa dalších států.

Neméně kontroverzní se stala mezinárodní smlouva *Anti-counterfeiting trade agreement (ACTA)* z roku 2010, která měla za cíl vytvoření mezinárodních standardů vynucování ochrany práv duševního vlastnictví. Od počátku byla

¹⁰⁸ ZENTNER, A. *Measuring the Effect of File Sharing on Music Purchases*. 2006. The Journal of Law & Economics, č. 49(1), s. 63–90. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/501082> s. 66

¹⁰⁹ viz. např. BAMBAUER, D. E. *Orwell's Armchair*. The University of Chicago Law Review, 2012. č. 79(3), s. 863–944. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23317727>

negativně vnímána především absence transparentnosti během procesu vyjednávání jednotlivých signatářů a to především s ohledem na fakt, že smlouva měla zavést přísnější, restriktivní systém možného omezení uživatelů internetu (tzv. *three strikes* mechanismus), který původně v rámci evropské legislativy byl odmítnut a který tentokrát bez demokratického prvku měl být přijat¹¹⁰. V roce 2011 smlouvu signovalo 8 států, v roce 2012 poté Mexiko a EU (resp. EU a 22 členských států). Evropský parlament ovšem 4. července 2012 ACTA odmítnul, na čemž mají jistě zásluhu i hromadné protesty napříč EU (které byly určitým odrazem těch, které se konaly v souvislosti s PIPA a SOPA v USA). Stejně jako v případě SOPA a PIPA lze hovořit o v podstatě stejném dopadu na hudební průmysl s tím rozdílem, že v případě ACTA, se již jedná o mezinárodní smlouvu¹¹¹ s širším dopadem oproti národní právní úpravě USA. Ve světle výše popsaných legislativních aktů je třeba vyzdvihnout váhu výzkumů, které prokazují, pokud ne pozitivní, tak alespoň ne nutně negativní vztah mezi nelegálním online sdílením hudebního materiálu a tržbami v rámci legálního pořizování hudebního materiálu¹¹². Jedním ze zásadních problémů v rámci těchto výzkumů je ovšem jejich nepřesnost, bez ohledu na daný výsledek. Toto je způsobeno především poměrně složitou situací, kdy zkoumaná část populace (ať již v USA či obecně v Evropě) a její chování nemusí odpovídat realitě (což je způsobeno i rozdílným chováním jednotlivců při používání internetu, jak popsáno např. v části 1.5.5.1) a současně výsledek nemusí odpovídat stavu trhu, neboť ten je silně ovlivněn vývojem IT technologií, který je velmi rychlý.

Neméně důležitou je také otázka charakteru regulace, konkrétně zda by se mělo jednat o regulaci na čistě národní úrovni či na úrovni mezinárodní. Problémem první varianty je již dlouhotrvající trend nelegálního poskytování hudebního materiálu umožněný moderními technologiemi, který není téměř nijak omezen tradičními geografickými hranicemi. V případě úspěšné právní regulace, která by vedla k zamezení poskytování souborů např. pouze na území USA, je třeba stále

¹¹⁰LOSEY, James. *The Anti-Counterfeiting Trade Agreement and European Civil Society: A Case Study on Networked Advocacy*. 2014. *Journal of Information Policy*, č. 4, s. 205–227. Dostupné z: <http://doi.org/10.5325/jinfopoli.4.2014.0205>. s. 209

¹¹¹Zvláště problematickým se pro hudební průmysl jeví vliv RIAA, jakožto americké společnosti, na charakter a obsah ACTA, který ovšem nikdy nebyl zcela jasně prokázán, vzhledem k tajným jednáním o smlouvě.

¹¹²ZENTNER, A. *Measuring the Effect of File Sharing on Music Purchases*. 2006. *The Journal of Law & Economics*, č. 49(1), s. 63–90. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/501082> s. 66

počítat s více než 50% všech nelegálně sdílených souborů, které pochází Německa, Kanady či Itálie¹¹³.

V rámci této otázky je třeba poukázat i na fakt, že i poměrně triviálně působící skutečnosti mohou silně ovlivnit vývoj porušování autorských práv v hudebním průmyslu. Zajímavou je např. korelace mezi německými státními svátky a státními svátky v USA, které se ve valné většině případů nepřekrývají, a jedná se o různá data. V době, kdy v Německu panuje období státního svátku, je pro potenciálního amerického zájemce jednodušší získat požadovaný materiál kvůli zvýšené přítomnosti poskytovatelů na německé straně¹¹⁴. Toto samozřejmě platí i v rámci Evropy a Evropské unie, neboť jednotlivé státy často mají rozdílné státní svátky. Samozřejmě, odstranění státních svátků jakožto překážky není řešením, nicméně tato situace má poměrně úzkou vazbu na situaci podobnou, kterou představují rozdílná data vydání hudebních děl v různých zemích. Není neobvyklé, že USA, Německo, Japonsko a posléze zbytek světa mají rozdílná data vydání hudebních děl, která lze bezproblémově šířit přes internet a to jak nelegálně, tak legálně. Bohužel, v momentě, kdy legální varianta je nemožná, zůstává pouze ta nelegální, která v některých případech může být nejen bezplatná, ale i celkově jednodušší pro koncového zákazníka, resp. piráta.

Problematickou se stejně tak jeví i samotná celková hodnota hudebního průmyslu (ať již jakožto celku společně s průmyslem nahrávacím či samostatně), která je relativně nízká v porovnání s jinými kreativními oblastmi lidské činnosti, což většina právních úprav nereflektuje, resp. nerespektuje, neboť hudební průmysl je často považován za určitý doplněk jiných oblastí¹¹⁵, např. průmyslu filmového, jehož charakter je odlišný a v případě společné právní úpravy, která nerespektuje rozdílné charakteristiky, nelze dosáhnout uspokojivých výsledků v obou.

Zajímavou studii, která podává poměrně unikátní pohled na věc, nicméně dochází k velmi podobným závěrům, jako většina jiných prací v potaz v případě koncepce nové právní úpravy na poli mezinárodních licenčních smluv uzavíraných v rámci hudebního průmyslu a střetu zájmu mezi jednotlivci, kteří šíří hudební materiál

¹¹³ OBERHOLZER-GEE, F., STRUMPF, K. *The Effect of File Sharing on Record Sales: An Empirical Analysis*. 2007. *Journal of Political Economy*, č. 115(1), s. 1–42. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/511995> s. 42

¹¹⁴ OBERHOLZER-GEE, F., STRUMPF, K. *File Sharing and Copyright*. 2010. *Innovation Policy and the Economy*, č. 10(1), s. 19–55. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/605852s>. 43

¹¹⁵ MOORE, C. *A Picture Is Worth 1000 CDs: Can the Music Industry Survive as a Stand-Alone Business?*. 2004. *American Music*, č. 22(1), s. 176–186. Dostupné z: <http://doi.org/10.2307/3592975> s. 178

nelegálně přes internet a držitelé autorských práv, představuje Pavlov¹¹⁶, který staví svůj argument na principech institucionální ekonomie a rozšiřuje hlavní faktory, které je třeba brát v potaz na tři nosné. Prvním je snaha omezit jedince šířící hudební materiál nelegálně ve velkém měřítku, druhým je snaha omezit možnost, resp. přístup k hudebnímu materiálu on-line (tedy omezení možnosti stahování) a posledně snaha narušit P2P síť, která umožňuje svou logistikou přesun hudebního materiálu. Žádný z faktorů nakonec nelze považovat za důležitější než kterýkoliv jiný, nicméně pouze narušení P2P sítě by dle závěrů práce mohlo vést k narušení zažitě praxe nelegálního sdílení hudebního materiálu. I přes odlišná kritéria posuzování tedy závěry nejsou nijak převratné.

Při koncipování nové právní úpravy, která by měla postihovat tuto oblast, k čemuž již v minulosti došlo¹¹⁷, je třeba brát v potaz též fakt, že v rámci hudebního průmyslu existují rozdílné skupiny s rozdílnými, až protichůdnými zájmy. Zatímco v zájmu velkých nahrávacích společností téměř se zárukou bude prodloužení autorských práv a omezení možnosti nakládání s hudebním materiálem, na straně tvůrců těchto děl může být situace zcela opačná vzhledem k postavení, v jakém se v současné době nachází. Ve spojení se sníženými výnosy z prodeje hudebních nahrávek lze totiž sledovat i nárůst výnosů např. z živých vystoupení či prodeje fyzického zboží propagujícího daného umělce.

Autor by na poli hudebního průmyslu uvítal mezinárodní úmluvu, která od počátku je koncipována jakožto zastřešující pouze (či alespoň především) tuto oblast lidské činnosti, protože ačkoliv hudební průmysl v současné době čelí problémům, které sdílí i s jinými odvětvími lidské činnosti (např. knižní a filmový průmysl), stále se jedná o unikátní prostředí a právní regulace by tomuto měla odpovídat. S ohledem na zmíněné též autor považuje za důležité v možné budoucí mezinárodní právní úpravě jejím charakterem zohlednit dvojkolejnost hudebního průmyslu (průmysl hudební x průmysl nahrávací), neboť úprava, která považuje současný hudební průmysl za jednotný a přistupuje tímto způsobem, těžko může reflektovat opravdové potřeby velké části tohoto odvětví lidské činnosti. Autor ovšem není názoru, že kategorické rozdělení na dvě odlišná odvětví vedoucí

¹¹⁶ PAVLOV V. Oleg. *Dynamic Analysis of an Institutional Conflict: Copyright Owners against Online File Sharing*. 2005. *Journal of Economic Issues*, č. 39(3), 633–663. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/4228175>. s. 657, 658

¹¹⁷ Například návrh Evropské unie z pera neziskové organizace IFPI, jehož cílem bylo plošně snížit DPH na hudebních CD v rámci celé Evropské unie či snahy prodloužit délku trvání autorských práv k nahrávkám, jejichž práva mají vypršet v horizontu dalších deseti let.

k separátní právní úpravě by měla pozitivní přínos vzhledem k možné situaci, kdy by se potenciální signatáři rozhodli přistoupit pouze k jedné ze smluv. Otázka samotného obsahu takovéto úprava je velmi složitá, nicméně autor se negativně vymezuje vůči obsahu smluv typu ACTA, které jsou svou povahou restriktivní a omezující možný rozvoj na poli digitální distribuce.

Závěr

Cíly diplomové práce bylo postihnout problematiku mezinárodních licenčních smluv a to především s ohledem na nové možnosti nakládání s duševním vlastnictvím umožněné a umocněné technologickým pokrokem a tuto problematiku popsat i konkrétněji, v oblasti hudebního průmyslu dnešní doby. Pokud to bylo možné, snažil jsem se při práci používat především nejruznějších zahraničních zdrojů tak, aby výsledná práce podávala unikátní pohled na zvolenou problematiku. Cíle práce považuji za splněné.

V první části práce byla nastíněna zcela obecně problematika licenčních smluv, včetně popisu stavu po 1. 1. 2014. V této části jsem se snažil osvětlit i instituty, které nejsou nutně vždy skloňovány ve spojitosti s problematikou licenčních smluv, jejichž váha a důležitost je dokonce někdy snižována, nicméně se dle mého názoru jedná o témata, která si zasluhují hlubšího rozboru. Především se jedná o „slepé“ uzavírání mezinárodních licenčních smluv, jehož dopady mohou být poměrně dramatické, nicméně ze studií použitých vyplývá obecná nevole či nechuť se zabývat licenčními podmínkami, pokud se jedná o smlouvy uzavírané distančně, přes internet. A ačkoliv valná většina zdrojů naznačuje, že tohoto jevu většinou není zneužíváno, stále považuji tuto problematiku za velmi důležitou. Jsem názoru, že studie zabývající se psychologickou stránkou tohoto jevu mohou pozitivně přispět při koncepci právních norem upravujících tuto oblast.

Druhá část práce se zabývala problematikou mezinárodních licenčních smluv jako takových, popisuje některé vybrané mezinárodní instituce působící v této oblasti a reflektuje též nový zákon o mezinárodním právu soukromém.

Třetí část práce se týkala řešení sporů z mezinárodních licenčních smluv, která je stejným dílem zajímavá a složitá. Práce nabízí pohled na danou problematiku, který není vyčerpávající, nicméně zahrnuje hlavní aspekty a instituty.

Část práce zabývající se mezinárodními licenčními smlouvami v rámci soudobého hudebního průmyslu je ovlivněna faktem, že k analýze hudebního průmyslu je často povaha studií, které jsou v této oblasti prováděny nevhodná. Ve valné většině případů se jedná o studie ekonomické, které se právním aspektům věnují minimálně. Absenci studií zabývajících se určitými aspekty hudebního průmyslu současné doby lze považovat za určitý chybějící článek, bez kterého lze současnou situaci těžko uchopit. Mezi některé z nich, které by bylo záhodno

provést, patří například otázka finanční výnosnosti tvůrčí činnosti zcela nezávislých hudebníků, jejichž počty narůstají a kteří jsou velmi často smluvními stranami v EULA smlouvách uzavíraných mezi nejrůznějšími distribučními kanály a jejichž činnost je do velké míry ovlivněna adhézním charakterem EULA smluv. Dalším problémem při zpracování práce byl samotný popis stavu hudebního průmyslu, kdy někteří autoři prací jasně deklarují distinkci mezi průmyslem hudebním a nahrávacím, zatímco jiní se tímto buď vůbec nezabývají či používají obou pojmů velmi svobodně. Za těchto podmínek je velmi složité hodnotit např. možnou právní úpravu v této oblasti, vzhledem k rozdílným zájmům jednotlivých skupin v rámci hudebního průmyslu a nahrávacího průmyslu. Třebaže v minulosti nebylo nutné rozlišovat mezi těmito dvěma oblastmi, jsem přesvědčen, že v současné době to nutné je a že budoucí právní úprava (ať již mezinárodní či ne), by toto měla reflektovat.

Resumé

Das Ziel dieser Diplomarbeit war, die Problematik der internationalen Lizenzverträge zu fassen, zwar in dem Kontext des Umgangs mit dem geistigen Eigentum, welche in der heutigen Zeit, wegen der Entwicklung der Technologie, möglich ist. Gleichzeitig sollte diese Problematik beschrieben werden in dem Rahmen der heutigen Musikindustrie. Wo es möglich war, wurden als Quellen fremdsprachliche fachliche Literatur und Artikel benutzt, sodass die Arbeit ein einzigartiges Angebot anbieten konnte. Die Ziele der Arbeit werden für erfolgreich erfüllt gehalten.

In dem ersten Teil wurde generell die Problematik der Lizenzverträge erklärt, eingedenk der Tatsache der Änderung in dem Feld des Privatrechts nach dem 1. 1. 2014. In diesem Teil wurden auch Institutionen, bzw. Phänomene beschrieben die oft übersehen worden, die nicht immer gleich gesprochen worden, die aber trotzdem sehr wichtig sind. Vor allem geht es um die Problematik der „Blindeinwilligung“ bei dem Schließen der internationalen Lizenzverträge. Solche Einwilligung kann zur Folge dramatische Konsequenzen haben, in dem negativen Sinne. Eine generelle Unlust und ein genereller Unwille wurden herausgefunden bei dem Schließen dieser Verträge durch Internet, sich mit den Bedingungen zu beschäftigen. Obwohl es so scheint, dass die Position nicht missbraucht ist, ist die Problematik sehr wichtig. Der Einfluss der psychologischen Forschungen die sich mit dieser Problematik beschäftigen scheint besonders wichtig zu sein und könnte bzw. die zukünftige rechtliche Regulation positiv beeinflussen.

In dem zweiten Teil wurde die Problematik der internationalen Lizenzverträge selbst behandelt, einige internationale Institutionen wurden beschrieben und die neue Regulation in Form von dem neuen IPR Gesetz wurde reflektiert.

In dem dritten Teil wurden Lösungen der Streitigkeiten, die von internationalen Verträgen entstehen können, behandelt. Diese Problematik ist höchst interessant, dafür aber kompliziert. Die Arbeit bietet ein Angebot der nicht erschöpfend ist, aber schafft es die Hauptsache und Institutionen zu umfassen.

Der Teil der Arbeit der sich mit den Lizenzverträgen in der derzeitigen Musikindustrie beschäftigt wird von der Abwesenheit der passenden Forschungen beeinflusst. In manchen Forschungen und Artikeln wurden die rechtlichen Aspekte übersehen

und die Forschung selbst wird sich nur mit ökonomischen Aspekten beschäftigen. Die Situation zu umfassen ohne diese Mittel ist schwierig und die Anwesenheit dieser Arbeit kann man als „fehlendes Glied“ bezeichnen. Eine Solche Arbeit, die für wichtig gehalten wird ist die Frage der Einträglichkeit der unabhängigen Künstler, die mehr häufig sind und deren Arbeit wird stark von EULA Verträge, die für diesen verbindlich sind, geprägt. Eine andere Frage ist, wie die Problematik selbst beschreibt wird. Schallplattenindustrie und Musikindustrie sind für manche Autoren dasselbe, obwohl es auch Autoren gibt die der Unterschied für höchst wichtig halten. Unter den gegebenen Umständen scheint es schwer zu sein es zu bewerten, was für ein Charakter die zukünftige rechtliche Regulation haben sollte, da die Interessen der Gruppen innerhalb Musikindustrie oft völlig anders sind. obwohl es in der Vergangenheit möglich war, die Distinktion nicht zu machen, wird es für höchst wichtig behalten es jetzt zu machen und die zukünftige rechtliche Regulation sollte die Entwicklung reflektieren, egal ob auf internationaler Ebene oder nicht.

Zdroje

Knižní, české

BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě: soubor vědeckovýzkumných prací*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. Právní praxe. ISBN 978-80-7179-606-0.

JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7.

JAKL, Ladislav (ed.). *Licence v oblasti práv k duševnímu vlastnictví: soubor vědeckovýzkumných prací*. 4., rozš. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2008. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-86855-29-5.

ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-348-3.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLIČKOVÁ a Jiří VALDHANS. *Nový občanský zákoník pohledem mezinárodních obchodních transakcí*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 272 s. ISBN 978-80-210-7491-0.

TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3.

Knižní, zahraniční

ARNOLD, Rainer, Eva FELDBAUM, Stefanie KISGEN a Werner G. FAIX. *International business law*. Steinbeis Edition, 2015. ISBN 978-3-95663-061-3.

FAIX, Werner G. *Internationale Franchisverträge*. Regensburg: Roderer, 2002. ISBN 3-89783-307-7.

FAIX, Werner G., Jerrold VAN DER WEIDE a Rach WESTRIK. *Party autonomy in international property law*. Mnichov: sellier.european law publishers, 2015. ISBN 978-3-86653-173-4.

GOTTSCHALK, Eckart, Ralph MICHAELS, Giesela RÜHLS a Jan VON HEIN. *Conflict of laws in a globalized world*. Cambridge University Press, 2007. ISBN 978-0-521-87130-3.

HUTNER, Armin. *Das international Privat- und Verfahrensrecht der Wirtschaftsmediation*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005. ISBN 3-16-148790-7.

KRONKE, MELIS a SCHNYDER. *Handbuch internationales Wirtschaftsrecht*. Kolín: Otto Schmidt, 2005. ISBN 3-504-40949-5.

LEIBLE, Stefan. *Die Bedeutung des internationalen Privatrecht im Zeitalter der neuen Medien*. Richard Boorberg, 2003. ISBN 3-415-03239-6.

PETER M. LYNEN. *Kunstrecht Band 3: Schwerpunkte Des Kunstwirtschaftsrechts*. Wiesbaden: Vs Verlag Fur Sozialwissenschaften, 2012. ISBN 978-353-1182-780.

SCOTT, Gini Graham. *Internet Book Piracy: The fight to protect authors, publishers and our culture*. New York: Allworth Press, 2016. ISBN 978-1-62153-495-2.

VON CHRISTOPH, Reithmann a Dieter MARTINY. *Internationales Vertragsrecht*. 8. přepracované vydání Kolín: Otto Schmidt, 2015. ISBN 978-3-504-45155-4., 2324 s.

Odborné články, české

JILKOVÁ, R. *Alternativní způsoby řešení sporů. Proč mediaci?* Bulletin advokacie, 2002, č. 10.

PLCH, D. *Alternativní způsoby řešení sporů v mezinárodním obchodním styku*. Bulletin advokacie, 2001, č. 6-7.

ROZEHNALOVÁ, N. *Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem*. 1. část. Bulletin Advokacie, 2005, č. 4

Odborné články, zahraniční

APTER, Emily. *What Is Yours, Ours, and Mine: Authorial Ownership and the Creative Commons*. 2008. č. 126, s. 91–114 Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40368521>

BAMBAUER, D. E. *Orwell's Armchair*. *The University of Chicago Law Review*, 2012. č. 79(3), s. 863–944. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23317727>

BARNETT, J. M. *Is Intellectual Property Trivial?*. *University of Pennsylvania Law Review*, 2009. č. 157(6), s. 1691–1742. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40380277>

BECHTOLD, Stefan. *Digital Rights Management in the United States and Europe*. 2004. *The American Journal of Comparative Law*, č. 52(2), s. 323–382 Dostupné z: <http://doi.org/10.2307/4144454>

BEN-SHAHAR, O. *Contracts without Consent: Exploring a New Basis for Contractual Liability*. 2004. *University of Pennsylvania Law Review*, č. 152(6), s. 1829–1872. Dostupné z: <http://doi.org/10.2307/3313070>

BHATTACHARJEE, S., GOPAL, R. D., LERTWACHARA, K., MARSDEN, J. R. *Impact of Legal Threats on Online Music Sharing Activity: An Analysis of Music Industry Legal Actions*. 2006. *The Journal of Law & Economics*, 49(1), 91–114. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/501085>

DNES, A. W. *A Case-Study Analysis of Franchise Contracts*. 1993. *The Journal of Legal Studies*, č. 22(2), s. 367–393. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3085586>

EPSTEIN, R. A., BENH-SHAHAR, O., MASUR, J. S. *The Licensing of Intellectual Property*. 2011. *The University of Chicago Law Review*, č. 78(1), s. 1–5. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41552846>

O'HARA Erin Ann. *Choice of Law for Internet Transactions: The Uneasy Case for Online Consumer Protection*. 2005 *University of Pennsylvania Law Review*, č. 153(6), s. 1883–1950. Dostupné z: <http://doi.org/10.2307/4150652>

FORDE, E. So, *What Would the Music Industry Say? Presenting a Case for the Defence*. 2004. *Popular Music*, č. 23(1), s. 82–86. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3877628>

FRITH, S. *Music Industry Research: Where Now? Where Next? Notes from Britain*. 2000. *Popular Music*, č. 19(3), s. 387–393. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/853643>

HEFFAN, I. V. *Copyleft: Licensing Collaborative Works in the Digital Age*. *Stanford Law Review*, 1997. č. 49(6), s. 1487–1521. Dostupné z: <http://doi.org/10.2307/1229351>

HILLMAN, R. A., O'ROURKE, M. *Defending Disclosure in Software Licensing*. 2011. *The University of Chicago Law Review*, č. 78(1), s. 95–114. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41552851>

JENSEN, C. *The More Things Change, the More They Stay the Same: Copyright, Digital Technology, and Social Norms*. 2003. *Stanford Law Review*, č. 56(2), s. 531–570. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/1229614>

LANGENDERFER, J. *End-User License Agreements: A New Era of Intellectual Property Control*. 2009. *Journal of Public Policy & Marketing*, č. 28(2), s. 202–211. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/25651624>

LIEBOWITZ, S. J. *File Sharing: Creative Destruction or Just Plain Destruction?*. 2006. *The Journal of Law & Economics*, č. 49(1), s. 1–28. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/503518>

LOSEY, James. *The Anti-Counterfeiting Trade Agreement and European Civil Society: A Case Study on Networked Advocacy*. 2014. *Journal of Information Policy*, č. 4, s. 205–227. Dostupné z: <http://doi.org/10.5325/jinfopoli.4.2014.0205>

MANN, R. J., SIEBENEICHER, T. *Just One Click: The Reality of Internet Retail Contracting*. 2008. *Columbia Law Review*, č. 108(4), s. 984–1012. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40041783>

MAROTTA-WURGLER, F. *Some Realities of Online Contracting*. *Supreme Court Economic Review*, 2011. č. 19(1), 11–23 s. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/664560>

MAROTTA-WURGLER, F. *Will Increased Disclosure Help? Evaluating the Recommendations of the ALI's "Principles of the Law of Software Contracts"*.

2011. *The University of Chicago Law Review*, č. 78(1), s. 165–186. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41552854>

MOORE, C. *A Picture Is Worth 1000 CDs: Can the Music Industry Survive as a Stand-Alone Business?*. 2004. *American Music*, č. 22(1), s. 176–186. Dostupné z: <http://doi.org/10.2307/3592975>

OBERHOLZER-GEE, F., STRUMPF, K. *File Sharing and Copyright*. 2010. *Innovation Policy and the Economy*, č. 10(1), s. 19–55. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/605852>

OBERHOLZER-GEE, F., STRUMPF, K. *The Effect of File Sharing on Record Sales: An Empirical Analysis*. 2007. *Journal of Political Economy*, č. 115(1), s. 1–42. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/511995>

PAVLOV V. Oleg. *Dynamic Analysis of an Institutional Conflict: Copyright Owners against Online File Sharing*. 2005. *Journal of Economic Issues*, č. 39(3), 633–663. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/4228175>

PLAUT, V. C., & Bartlett, R. P. *Blind Consent? A Social Psychological Investigation of Non-Readership of Click-Through Agreements*. 2012. *Law and Human Behavior*, č. 36(4), s. 293–311. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43586848>

SINHA, R. K., MACHADO, F. S., SELLMAN, C. *Don't Think Twice, It's All Right: Music Piracy and Pricing in a DRM-Free Environment*. 2010. *Journal of Marketing*, č. 74(2), s. 40–54. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/20619089>

SYKES, A. O. *Transnational Forum Shopping as a Trade and Investment Issue*. 2008. *The Journal of Legal Studies*, č. 37(2), s. 339–378. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/589666>

VAN HORN, R.. *Online Books and Audiobooks*. 2007. *The Phi Delta Kappan*, č. 89(2), s. 154–155. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/20442435>

VAN TASSEL, J. E.. (2011). *Remote deletion technology, license agreements, and the distribution of copyrighted works*. 2011. *Virginia Law Review*, č. 97(5), s. 1223–1261. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41261542>

WALDFOGEL, J. *Copyright Research in the Digital Age: Moving from Piracy to the Supply of New Products*. 2012. *The American Economic Review*, č. 102(3), s. 337–342. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23245553>

WALDFOGEL, J. *Music Piracy and Its Effects on Demand, Supply, and Welfare*. 2012. *Innovation Policy and the Economy*, č. 12(1), s. 91–110. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/663157>

WILLIAMSON, J., CLOONAN, M. *Rethinking the Music Industry*. 2007. *Popular Music*, č. 26(2), s. 305–322. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/4500319>

ZENTNER, A. *Measuring the Effect of File Sharing on Music Purchases*. 2006. *The Journal of Law & Economics*, č. 49(1), s. 63–90. Dostupné z: <http://doi.org/10.1086/501082>

Právní předpisy

České

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích

Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním

Zákon č. 121/2002 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským

Evropské

Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)

Evropská úmluva o obchodní arbitráži

Mezinárodní smlouvy

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS), která je součástí Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO) sjednané dne

15. 4.1994 v Marrákeši, která byla publikována pod č. 191/1995 Sb.

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a jejich mezinárodním zápisu (1958), publikována pod č. 67/1975 Sb. a č. 79/1985 Sb.

Locarnská dohoda o zřízení mezinárodního třídění průmyslových vzorů a modelů (1968), publikovaná pod č. 28/1981 Sb.

Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek (1891) a Protokol k této dohodě (1989), publikována pod č. 65/1975 Sb. a č. 78/1985 Sb.

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. 3. 1883, publikována pod č. 64/1975 Sb. a č. 81/1985 Sb.

Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech

Judikatura

A&M Records, Inc. v. Napster, Inc., (2001)

People v. Network Associates, Inc., (2003)

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze z 28. 4. 2005, sp. zn. 7 A 170/2005

Kvalifikační práce

GAMAL, Ashraf El. *The evolution of the music industry in the post-internet era*. Claremont, 2012. 72 s. Diplomová práce. Claremont Mckenna College. Dostupné z:

z:

http://scholarship.claremont.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1501&context=cmc_theses

GARDLÍKOVÁ, Monika. *Mezinárodní licenční smlouvy*. Praha, 2013. 97 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Vedoucí práce Petr Dobiáš. Dostupné z:

GOEBL, Helmut. *(Geschäfts-)Modelle für den digitalen Musikvertrieb über das Internet*. Vídeň, 2006. 128 s. Diplomová práce. Wirtschaftsuniversität Wien. Vedoucí práce Peter Tschmuck. Dostupné z:
<https://musikwirtschaftsforschung.files.wordpress.com/2009/03/diplomarbeit-hellmut-goebl-end.pdf>

HANUŠ, Zbyněk. *Mezinárodní licenční smlouva*. Brno, 2009. 76 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Klára Drličková. Dostupné z: is.muni.cz

LALANI, Shaheeza. *Doubt develops where certainty ceases: foreign law in domestic courts*. Lausanne, 2012. 234 s. Doktorandská práce. Univerzita v Lausanne, Právnická fakulta. Vedoucí práce Andrea Bonomi.

ŠTRUNCOVÁ, Marie. *Mezinárodní licenční smlouvy*. Plzeň, 2012. 91 s. Diplomová práce. Západočeská Univerzita v Plzni, Právnická fakulta. Vedoucí práce Petr Dobiáš. Dostupné z: <https://theses.cz/id/naxxym/>

Různé

Evropský kodex etiky franchisingu

Ottův Slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí: J. Otto, Praha: 1890

SoundCloud Has Finally Reached a Licensing Agreement With Sony Music.

Dostupné z: <http://www.complex.com/music/2016/03/soundcloud-reached-licensing-agreement-with-sony-music>